

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Endbydelseskrift

til

Afgangsexamen og Hovedexamen

i

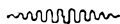
Odense Cathedralskole

i Marts 1860.

Indhold.

1. Sobernes Forhold til Alexander den Store.
2. Skolefsterretninger.

O d e n s e.

Jødernes Forhold
til Alexander den Store.

---

af

Dr. N. J. F. Seurichsen.

Vor Historie kjender Alexander den Store fornemmelig, for ikke at sige ene, af de Beretninger, som igjennem græske og romerske Skribenter ere komne til os om hans Levnet og Gjerninger. Men tre Verdensdele have været Skuepladsen for hans Bedrifter; hans Erobringstog og Seirvindinger gjaldt langt mindre Occidenten end Orienten, hvor han fuldførte sine største og mest eventyrlige Heltegjerninger. Det er da ikke at undres over, at Orientalernes Historieffrivere ikke mindre end Grækenlands have bevaret Mindet om hans vidunderlige Bedrifter, idet de tillige søgte at formilde Smerten over, at Orientens ældgamle og største Rige var omstyrret af ham, ved at samle de Træk, som mest tiltalte og smigrede deres Nationalstolthed. Perserne og Ægypterne tilegnede sig endog Andeel i hans Herkomst og betragtede ham mere som Landsmand end som fremmed Usurpator, idet de første gjorde ham til en Søn af Perserkongen Darius med den macedonisk-persiske Satrap Philips Datter, de sidste udgave ham for en Søn af deres Konge Nektanebus og Olympias ¹⁾. Andre

---

¹⁾ De persiske Sagn kjende vi især ved Firdusi's Heltedigt Schanameh eller Kongebogen, men Sagnene om Alexander ere tillige optagne i den muhammedanske Tradition og behandlede med Forfjærlighed af mange arabiske og persiske Digtere og Historieffrivere (Spiegel Die Alexandersage bei den Orientalen. Leipzig 1851); det ægyptiske Sagn er fra Pseudo-Kallisthene's gaaet over til Middelalderens Ridderromaner om Alexander den Store.

orientalske Folk roste sig i det mindste af hans særdeles Gunst og fremhævede den Afgtelse, han viste deres Nationalitet eller deres Gudshyrkelse. Saaledes fremfor alle Søderne. Men imedens Alexander hos Perserne og Araberne fremtræder i en Skikkelse, der er ganske forskjellig fra Billedet af den Helt, som skildres af de græske Forfattere, og imedens Orientalerne kjende Lidet eller Intet til hans Bedrifter i de vestligere Lande, slutter den jødiske Beretning sig til den græske og bærer ikke det barokke og aabenbart fabelagtige Præg, som karakteriserer de andre forhen nævnte Nationers Beretninger.

Fortællingen om Alexanders første Sammenstød med Søderne findes i Josephus's jødiske Archæologie IIte Bog 8de Kapitel, og sættes af denne Forfatter i Forbindelse med den farlige Kamp, som den jødiske Præstestat dengang havde at bestaae med sin temmelig mægtige Arvefjende, Samaritanerne, hvis listige Bestræbelser gik ud paa intet Mindre end at undergrave og tilintetgjøre Jødestatens baade politiske og religiøse Tilværelse. Det var en for det jødiske Hierarchie yderst vanskelig Tid; thi Samaritanerne vidste at vinde Magthaverne, imedens de stræbte at skabe en Helighed, der i Glæde og Anseelse skulde kappes med Templet i Jerusalem og være Midlet til at frembringe et Schisma blandt Søderne indbyrdes og lokke mange af disse til Samaria. En Præsteson Manasse, Broder til den daværende Ypperstepræst Saddua¹⁾, havde ægtet en Datter af Samaritaneren Sanaballat, der af Darius den Tre-

---

¹⁾ Den samme, hvem vi finde nævnet som den sidste i Rækken af de ældste Ypperstepræster efter Templets Gjenopbyggelse i Nehemias XII. 11, hvilket Stykke derved ogsaa røber sin sildige Oprindelse.

die var bleven udnævnt til Satrap over Samaria 1). Da nu Jerusalems Ældste ansaae denne Forbindelse for ufor- enelig med den præstelige Stand og fordrede, at han enten skulde opløse Ægtefæbet eller afholde sig fra Alteret, og da ogsaa Ypperstepræsten udtalte sig for denne Mening, tog Manasse sin Tilflugt til Svigerfaderen og erklærede, at han vel elskede hans Datter, men dog ikke for hendes Skyld vilde opoffre Præstefæbet. Sanaballat lovede da ikke blot at ville bevare ham Præsteværdigheden, men ogsaa at gjøre ham til Ypperstepræst og at udvirke Darius's Tilladelse til Opførelsen af et Tempel paa Bjerget Garizim, der skulde kunne maale sig med Templet i Jerusalem. Til Manasse sluttede sig snart mange Præster og andre Isra- eliter, der vare i lignende Stilling som han, og disse bleve ikke blot vel modtagne af den snue Sanaballat, men han understøttede dem ogsaa med Penge og gav dem Boliger og Jorbeiendomme i Samaria. Denne Begivenhed vakte stor Forvirring og Uro i Jerusalem.

Da Darius den Tredie paa den Tid var rykket over Taurus til Ciliciens Grændser for at møde Alexander, haas- bede Sanaballat at faae Leilighed til at forebringe ham sit Ønske, naar han vendte seierrig tilbage fra dette Tog. Men tvertimod Forventningen nærmede Alexander sig, efter at have slaaet Darius ved Issus, Syrien, og under Tyrus's Beleiring lod han udgaae en Opfordring til Jøderne om at sende ham Hjælpetropper, forsyne hans Hær med Pro- viant og erlægge til ham den Skat eller Gave, som de hid- til havde sendt til Darius; hvis de opfyldte disse Fordrin- ger, vilde han behandle dem som Venner. Men Ypperste-

---

1) Vel kun Sypparch over dette Distrikt, ikke, som Nogle synes at antage, Satrap over Syrien.

præsten svarede i Folkets Navn, at saalænge Darius levede, vilde han ikke bryde den Trofskabed, han havde svoret Perserkongen. Alexander, yderst forbitret over dette dristige Svar, truede med at hjemsoge Jerusalem med en Hær og statuere et Exempel, der skulde lære Ligefinde, hvem de havde at adlyde. Mindre samvittighedsfuld end den jødiske Ypperstepræst begav Sanaballat sig til Alexander, kort efter at denne havde begyndt Beleiringen af Tyrus, og tilbød ham Underkastelse og et Hjælpecorps af 8000 Mand fra Samaria, hvilket han havde med sig. Da Alexander glad havde modtaget dette Tilbud, gjorde Samaritaneren Kongen bekendt med sin Plan at bygge et Tempel i sit eget Land, hvis Ypperstepræst den jødiske Ypperstepræsts Broder Manasse skulde være, og han tilfoiede, at dette Dnske deeltes af mange Tøder; det vilde endog være i Kongens Interesse, at Tødernes Magt adskiltes i to Dele, for at Enigheden, om de tænkte paa at gjøre sig uafhængige, i Fremtiden ikke skulde blive farlig for Kongerne. Alexander gav da sit Minde til Tempelbygningen, hvilken Sanaballat derpaa drev af al Magt, ligesom han ogsaa fik Manasse indsat til Præst ved Templet, inden han selv døde.

Da Alexander havde tilbragt 7 Maaneder med Tyrus's og to med Gazas Beleiring, drog han efter den sidste Stads Erobring imod Jerusalem. Bekymret og tvivlraadig om, hvorledes han skulde afvende den truende Fare, paabyder Saddua Bøn og Offering for at anraabe Jehovas Beskyttelse. I den følgende Nat aabenbarede Gud i Drømme ham, hvorledes han skulde modtage Kongen, og lovede sin Bistand. Trøstet ved dette Drømmeshyn, hvilket han strax bekendtgjorde for Folket, oppebiede han med mere Rolighed Kongens Ankomst, og da han erfarede, at han nærmede sig, gif han ham imøde med Præsterne og en Skare af

Folket i en høitidelig Procession til det Sted i Nærheden af Jerusalem, der kaldtes Sapha. Alexanders ledsagere vare belavede paa en voldsom Scene, men Sagen fik et andet Udfald; thi da Alexander saae Skaren i hvide Klæder nærme sig med Præsterne i deres Byssusklæder i Spidsen tilligemed Ypperstepræsten i hans brogede og pragtfulde Ornat, med Diaren paa Hovedet og den gyldne Pandeplyade, hvorpaa Guds Navn stod indgravet, blev han saaledes greben af dette imponerende Syn, at han nærmede sig uden Følge, tilbad det hellige Navn og hilfede Ypperstepræsten først. Hans Omgivelse kunde slet ikke begribe denne Afsærd, og Parmenio bovede at spørge ham, hvorfor han, for hvem Alle fastede sig i Støvet, viste den jødiske Ypperstepræst en saadan Hyldest. Men han svarede, at han fastede sig ned ikke for Ypperstepræsten, men for den Gud, hvem denne tjente; thi denne Gud havde han seet i samme Dragt i en Drøm, da han i Dion i Macedonien pønsede paa Planen til Asiens Erobring, og han var bleven opmuntret til uden Ophold at gaae over til Asien: Guden vilde gaae foran hans Hær og overgive ham Persernes Rige; ved altsaa nu at see den samme Skikkelse var han bleven mindet om hiint Drømmesyn og troede nu, at han, saaledes ledet af Guddommen, lykkeligen vilde udføre sit Forehavende. Derefter drog han, ledsaget af den jublende Mængde, ind i den festlig smykkede Stad, offrede i Templet efter Ypperstepræstens Forskrift, og blev glad, da han hørte, at der stod i Daniels Bog, hvilken man foreviste ham, at en Græker skulde styrte det persiske Rige¹⁾, idet han henførte denne Spaadom til sig. Den næste Dag tillod han

---

¹⁾ Her sigtes vel nærmest til Daniel VIII. 20 ff. eller XI. 1—4; ogsaa II, 33, 40—43 og VII. 7 ff. menes at høre herhid.

Folket at udbede sig nogle Raadesgaver, og indbømmede efter Ypperstepræstens Begjering, at de maatte beholde deres fædrene Love, hvilket han siden ogsaa udstrakte til Jøderne i Babylonien og Medien, samt at de maatte være frie for Afgifter hvert syvende Aar. Da han derpaa lovede dem, som vilde drage med ham i Krigen, fri Udøvelse af deres Religion og Skikke, meldte Mange sig til Krigstjeneste under ham.

Da Samaritanerne saae, at Jøderne vare komne med saa stor Gæde fra denne Sag, besluttede de ligeledes at drage Fordeel af Kongens gunstige Stemning. Deres Afsendinger, ledsagede af Sanaballats forhen omtalte Corps møde ham i Nærheden af Jerusalem, gjøre ham deres Opvartning og bede ham om ogsaa at høre deres Hovedstad Sichem og deres Tempel med sit Besøg. Han lover da at gjøre det paa Tilbageveien; men da de ligeledes bade om Skattefrihed hvert syvende Aar, spurgte han dem, hvem de vare? De svarede, at de vare Hebræer, men lode sig kalde sicemitiske Sidonier (Phoenicier). Ikke tilfredsstillet ved dette Svar spurgte han dem atter, om de vare Jøder¹⁾, og da de benægtede det, saa sagde han: „dette

---

¹⁾ Josephus bemærker ved denne Leilighed, at det hørte med til Samaritanernes Politik, alt efter Omstændighederne, eftersom det gif Jøderne godt eller ilde, snart at erklære sig for deres Slægtninge, Efterkommere af Ephraim og Manasse, snart for Folk af hedensk Stamme, Colonister af Meder og Perser, eller, mere forsigtig, Sidonier. Dette Sidste gjorde de dengang Antiochus Epiphaneus forfulgte Jøderne for deres Kroes Skyld, da de udbade sig og erholdt Tilladelse til at hellige deres, som de sagde, navnlose Tempel til Zeus Hellenios (Joseph. XII. 5. 5.) Efter II Makkab. 6. 2 derimod tvang Antiochus dem til at kalde det Zeus Xenios's Tempel, *καθὼς ἐτύχαιον οἱ τὸν τόπον οἰκοῦντες*, hvorved Forfatteren antyder Samaritanernes fremmede Oprindelse. Af Jøderne

har jeg kun indrommet Jøderne"; dog lovede han ved sin Tilbagekomst nærmere at undersøge Sagen. Sanaballats Soldater beholdt han hos sig, for at de skulde følge ham til Ægypten, hvor han vilde anvise dem Jordblodder; og det gjorde han fort efter i Thebais, hvor han paalagde dem at bebogte Landet.

Saavidt Josephus, hvis Fortælling paa den ene Side har nydt den vistnok noget usfortjente Ære at blive optagen i ikke faa Bibelhistorier, imedens den paa den anden Side i den Grad har været Gjenstand for Critikernes Angreb og Fordømmelse, at den nu sædvanlig omtales med Ringeagt og Mistro. En af de første, som har underkastet den en meget streng Critik, er Anton van Dale (Dissert. super Aristeæ cap. X et XI), der kommer til det Resultat, at det Hele fra først til sidst er Løgn, der tilhører Josephus selv, men hvortil Grundlaget og Anledningen har været Grækerne's Fortælling om Alexanders Tog til Ammons Draffel og den Ærefrygt, han viste denne Gud, istedetfor hvem Josephus har sat hans Tilbedelse af Jødernes Gud i Jeru-

bleve de albrig betragtede anderledes end som Fremmede, som ogsaa Jesus kalder dem (*ἀλλογενής* Luc. XVII. 18), og Josephus antyder hyppig ved at kalde dem *Χουδαῖοι* deres Oprindelse, hvorom Mere nedenfor. Særligt er det værd at lægge Mærke til, at Josephus her lader dem tillægge sig uden videre Betænknelighed det tvetydige Navn Hebræer, men antyder, at de ikke vovede at udgive sig for *Ἰουδαῖοι*, Folk af Judæ Stamme, endskjøndt dengang en Mængde Judæer fra Jerusalem var iblandt dem. Endnu i nyere Tid urgere de sichenitiske Samaritanere i deres Skrivelser til europæiske Lærde, at de ere af Ephraims og Manasse's Stamme, og at de ere Israheliter, men ikke Jøder (Jehudim). S. Eichhorn's Repertorium IX. S. 38, 40; jfr. C. E. Scharling Samaritanernes Tilstand, religiøse Meninger og Skikke i nyere Tid. Kbhvn. 1847.

salem. De Grunde for denne sin Dom, som han anfører foruden Ligheden i begge Fortællinger og det Fabelagtige og Usandslynlige i Josephus's Beretning selv, hvilket han dog ikke nærmere paaviser, ere for det Første, at ingen af de græsk-romerske Historieforfattere omtaler Alexanders Tog til Jerusalem og Ophold der; og for det Andet, at Arrian og Curtius bevidne, at Alexander kom til Egypten syv Dage efterat han havde forladt Gaza. Sin Paastand om Josephus's Løgnagtighed søger van Dale at bestyrke ved flere Exempler, uddragne af hans Archæologie, i hvilke han forvansker eller udsmykker ved Tilfætninger Begivenheder af den hellige Historie, og frækt citerer som Kilde de hellige Bøger, som dog fortælle disse Begivenheder anderledes. — Af de Nyere lader den temmelig overfladiske Droyfen (*Geschichte Alex. d. Großen* S. 197) Alexander umiddelbart efter Erobringen af Tyrus paa Veien til Gazarykke ind i Samaritanernes Land og derfra komme til Jerusalem, hvis Indvaanere han behandlede mildt og eftergivende, for at deres Hengivenhed kunde være ham til Gavn ved Angrebet paa Gaza; imidlertid tilføier han, at det er vanskeligt, da troværdige Skribenter tie, at optegne noget Sikker om Alexanders Opførsel imod Samaria og Juda, „da Samaritanernes og Jødernes Løgne gjensidig ophæve hinanden¹⁾“.

---

¹⁾ Hvad Droyfen S. 200 Anm. siger om, at Josephus's Angivelse, at Gaza's Erobring har været i to Maanedes, ikke er rigtig, da denne Tid var for kort til Opførelsen af saa store Beleiringsværker, er af Andre blevet fort saa vidt, at de have antaget, at der er hengaaet fem Maanedes med denne Beleiring: saaledes f. Ex. K. v. Naumer (*Palæstina u. d. Gaza*), der som Hjemmelsmand citerer Arrian; men om Varigheden af Gaza's Beleiring findes Intet hos Arrian eller de andre Historieforfattere med Undtagelse af Diodor, der XVII. 48 Slutn. angiver samme Tidrum som Josephus.

Ewalds Kritik af Josephus's Fortælling (Geschichte des Volkes Israel Th. III. 2 S. 238 ff.) er holdt i denne Lærdes sædvanlige fornemme og affecterede Maneer, der gjør det vanskeligt at see, hvormeget deraf han forkaster, og hvormeget han antager at have en historisk Grund eller at indeholde Sandhed. Om den hele Skildring lige fra Manasse's Optræden siger han S. 240, at det er en Selvfølge (es versteht sich von selbst), at den i hele sin Holdning er meget uhistorisk, og at den bestaaer af to oprindelig ganske heterogene Bestanddele, nemlig Historien om Moabiteren Sanaballat og hans jødiske Svigersøn hos Nehemias (XIII. 28), der af Josephus er flyttet hen til denne senere Tid, og Jødedømmens gradvise Forplantning til Samaria i de følgende Tider indtil Opførelsen af det store Tempel paa Gerizim, der dog neppe er skeet før det græske Herredømmes Tid. Meget slaaende synes denne Hypothese ikke at være; dog den hele Sag bedkommer os egentlig ikke her, og vi kunne da gjerne lade Ewalds Paastand desangaaende staae ved sit Værd. Fortællingen om Alexanders Agtelse for Jødernes Religion og Raade imod Folket synes han, at slutte af en Antydning i Noten S. 61, at antage for et Opkug af hvad der i Bibelens canoniske Bøger og af senere Hellenister fortaltes om Cyrus's og hans Efterfølgeres Raade; men han affærdiger den S. 248 med den korte Bemærkning, at den kun giver et Billede af Alexanders og hans Togs vidunderlige Væsen, saaledes som det senere endnu længe vedligeholdte sig levende nok i Grindringen, samt indeholder Mindet om, at man i Jerusalem ikke tøvede længe med at ombytte det persiske Overherredomme med et andet. At han karakteriserer denne Deel af Fortællingen som meget uhistorisk, søger han S. 240 Anm. at godtgjøre ved, at hvis den var sand, maatte Alexander først

fra Gaza af være gaaet tilbage til Jerusalem eller endog til Sichem, endskjondt han fra Gaza snarere kunde drage til Ægypten; imidlertid tilstaaer han dog selv, at det er usandsynligt, at Alexander efter Thyru's og siden efter Gaza's Erobring skulde have ladet det mellemste Palæstina og det nordvestlige Arabien ligge uberørt, men han mener, at han let kunde underkaste sig det ved Underfelt herrer, om det end forresten ikke viste sig meget fjendtligt. — Det er nu rigtignok en meget nem Maade at affærdige den hele Fremstilling paa, og endda er den bleven forvansket ved at et Tog til Sichem bringes ind tvertimod Josephus's udtrykkelige modsatte Vidnesbyrd.

Den vigtigste og af Flere fremhævede Indvending imod Josephus er imidlertid vistnok Usandsynligheden af, at Alexander skulde fra Gaza være gaaet tilbage til Jerusalem, hvortil endnu kommer den Omstændighed, at Alexander, efter Andres Beretning, skal være kommen til Pelusium i Ægypten syv Dage efter Gaza's Erobring, saa at der neppe i Mellemtiden kunde være Leilighed til at gjøre denne Diversion imod Jerusalem, der maatte medtage flere Dage. Men paa den anden Side er det ligesaa, om ikke mere usandsynligt, at Alexander, som to Gange drog igjennem det palæstinensiske Syrien, nemlig paa Toget fra Thyru's til Ægypten og paa Toget derfra til det indre Asien, ikke skulde have besøgt Judæa og sammes Hovedstad, der, naar han først kom ind i Landet selv, maatte vække hans Opmærksomhed. Den fra Arrian og Curtius afvigende Tidsangivelse for Toget (for hvilken Josephus forøvrigt kan have havt sine Hjemmelmænd) berettiger, selv om man anseer de nævnte Forfatteres Beretninger i Get og Alt for paalidelige (hvad de ere langt fra at være), i det Høieste til at erklære det af Josephus angivne Tidspunkt for unøi-

agtigt eller urigtigt, men ingenlunde derfor til at stemple Toget selv som uhistorisk, tilmed da Alexander dvælede længe nok i hine Egne til ogsaa paa andre Tider at kunne foretage dette Tog. I de ni Maaneder, hvilke han tilbragte i Syrien, kunde han have gjort en Digression til Jerusalem enten under Beleiringen af Tyrus eller under Beleiringen af Gaza. Vel nævnes af Arrian II. 20 og Plutarch Alex. 24 kun en Expedition af Alexander selv under Tyrus's Beleiring imod nogle arabiske Stammer ved Antilibanon; men dette udelukker ikke Muligheden af flere lignende Affikere til Naboeagnene under disse to Beleiringer. Rimeligere er dog, forudsat at Josephus feiler, Droysens Formodning, at han, da han drog bort fra Tyrus imod Syd, med det Samme besøgte Jerusalem: i hvorvel heller ikke denne Formodning er uden Mislighed, navnlig med Hensyn til hvad Josephus fortæller om Samaritanerne.

Af mindre Betydning er den ved første Diekast temmelig betænkkelige Omstændighed, at ingen af de andre Historieforfattere omtaler dette Tog. Det er altid en mislig Ting at drage Slutninger ex silentio, og navnlig er det Tilfældet her, hvor de, som tie, ere i Tid langt borte fra Begivenhederne selv, og ere saa faa. Af disse har hver gjort Uddrag af det, som forekom ham mest interessant hos de forskellige ældre Forfattere, han benyttede, og de have da især fremhævet de glimtende Punkter i deres Helts Historie, hvortil denne Begivenhed ikke kan henregnes. Saaledes dvæler da ogsaa Arrian, den vigtigste af de senere Biographier af Alexander, kun ved Glands punkterne af Alexanders Virksomhed i disse Egne, Tyrus's og Gaza's Beleiring; Resten indbefatter han i de Ord: „Efter Tyrus's Erobring besluttede Alexander at gjøre Toget imod Ægypten, og alt Andet af det saakaldte palæstinensiske

Syrien havde allerede underkastet sig ham med Undtagelse af Gaza" ¹⁾). Og selv om Arrian og de Øvrige, af hvis Skrifter vi nu kjende Alexanders Liv (om ellers de Øvrige i denne Sag fortjene nogen Dmærksomhed) ikke have fundet Noget i deres Kilder om denne forholdsviis ubetydelige Begivenhed, er det derfor ikke sagt, at Josephus's Beretning er uden god Gjæmmel: til hvilket Spørgsmaal vi senere ville komme tilbage. Overhovedet vil den, som kjenner Beskaffenheden af de os levnede bekjendte Kilder til Alexanders Levnet, være noget vaersom med at bruge dem som Rettesnor, hvorefter Andres Naalidelighed skal maales.

Hvad nu endelig Fabelagtigheden eller Usandsynligheden angaaer, som Josephus's Beretning i det Hele skal bære Præg af, da er denne Beretning aldeles ikke mere usandsynlig eller eventhyrlig, end saa meget Andet, der fortælles om Alexander af Arrian og de øvrige Forfattere, som have skildret hans Liv, Charakter og Færd, og hvad der tages for gode Varer og figurerer som Kjendsgjerning i Historien. Det laae i Alexanders Politik, der understøttedes af hans romantiske Charakter, at udgive sit Tog og Hverv som befalet eller begunstiget af de høiere Magter; ved alle mulige Midler søgte han at skaffe denne Tro Indgang og Fasthed i Folkenes Sjæl, og da først Begejstringen var vakt, var det næste Skridt at udbrede den Tro, at han ogsaa var erklæret for en Guds Søn. I Forbindelse dermed stod den Giendommelighed hos Alexander, at han i sin Grefrygt imod Guderne ikke gjorde Forsjæl imellem helleniske og fremmede Guddomme, men søgte at vinde de forsjellige Folk

---

¹⁾ Arrian. Alex. II. 25 *Ἀλέξανδρος δὲ ἐπ' Αἰγύπτου ἔγνω ποιῆσθαι τὸν στόλον· καὶ ἦν αὐτῷ τὰ μὲν ἄλλα τῆς Παλαιστίνης καλουμένης Συρίας προσεχωρηκότα ἤδη. εὐνοῦχος δὲ τις κ. τ. λ.*

bed at ære hvert Folks Guder og disses Tjenere. Beretningen om Drømmene og om hans Offring i Templet samt hvad dermed staaer i Forbindelse ere vel de to Punkter, hvilke man nærmest kunde betegne som usandsynlige. Men at Upperstepræsten i den Forlegenhed og ængstelige Spænding, hvori han var, virkelig har havt eller for at trøste Folket har foregivet at have havt en styrkende Drøm, er ikke besynderligt; heller ikke er den Omstændighed, at Alexander beraabte sig paa en Drøm, han havde havt i Dion og hvis Oplysning han her fandt, uoverensstemmende med Alexanders Charakter og Fremgangsmaade, tilmed naar Upperstepræstens ærværdige Skikkelse og hele det høitidelige Optog gjorde Indtryk paa ham eller gav hans Foregivende en rimelig Anledning. Hvormeget Alexander især i Begyndelsen af sit Tog, da han trængte til alle Midler for at styrke og forsøge Tilliden til sig, benyttede Aabenbaringer og Syner i Drømme til sin Fordeel, er noksom bekjendt; saaledes omtales af Plutarch (Alex. 24) og Andre to Drømme under Tyrus's Beleiring, hvilke begge bebudede Tyrus's Undergang og hvoraf den ene dreiede sig om et Syn, han selv havde; ligeledes aabenbarede ham (ssteds 26), da han var i Ægypten og vilde anlægge en stor efter ham selv opkaldt Stad, i et Drømmesyn, paa hvilket Sted han skulde anlægge denne By. — At han offrede i Jerusalems Tempel til Jødernes Gud, staaer heller ikke som et isoleret Særsyn. At han, da han nærmede sig Tyrus, erklærede, at han vilde ofre til den tyriske Herakles og siden to Gange bragte ham kostbare Offre (Arrian II. 24, III. 6), skjøndt denne Gudsdom, som bekjendt, var en ganske anden end den græske Heros, endvidere hans Tilbedelse af Ammon —: disse Begivenheder vil man maaskee ikke lade gjælde som Momenter i denne Sag, da i al Fald

Grækerne fandt Lighed imellem disse udenlandske Guddomme og deres egen Herakles og Zeus. Men at han, selv efter Arrians Bidnesbryd (III. 1), da han var kommen til Memphis, offrede der baade til de andre Guder og til Apis, og siden indstiftede den ægyptiske Isis's Dyrkelse i Alexandria: dette var, ligesom hans Afgtelse for de ægyptiske Præster og Skikke ikke mindre paafaldende end hans Handlinger i Jerusalem; men det Ene som det Andet var beregnet paa ret ivinefaldende at vise Modsætningen til den persiske Foragt for og Underkuelse af fremmed Nationalitet, og maatte indtage Barbarerne for ham, ligesom det gjorde Præsterne til Medskabere for hans Planers Udførelse. Ganske paa samme Maade bar han sig ad efter Slaget ved Arbela i Babylon, hvor hans Indtog og Fremgangsmaade overhovedet havde megen Lighed med hans Udfærd i Jerusalem. Arrian fortæller nemlig (III. 16), at han ventede Modstand der og derfor rykkede frem med en slagfærdig Hær, men da han nærmede sig Staden, gif Babylonierne ham imøde med deres Præster og Dyrighed, hver med Gaver, og overgave ham Staden; efterat han var kommen derind, lod han de af Xerxes ødelagte Helligdomme og navnlig Hovedguden Belus's Tempel gjenopbygge; han færdedes meget med de chaldæiske Præster, raadsførte sig med dem angaaende Helligdommene og fulgte deres Forskrifter i Alt, ligesom han ogsaa offrede til Belus efter deres Anviisning (*τὸ τε ἄλλα καὶ τῷ Βήλω, καθὰ ἐκεῖνοι ἐξηγοῦντο, ἔδυσεν*). — Et andet Spørgsmaal er det rigtignok, om Beretningen hos Josephus i alle Dele indeholder historisk Sandhed eller er fri for Udpyntninger eller Overdrivelser; at den har disse Egenskaber, tør jeg ikke saa lige paastaae¹⁾, men jeg mener,

¹⁾ Især kan der vel være Spørgsmaal om, hvorvidt Daniels Bog dengang allerede var til som en Heelhed, om end nogle

at den indeholder en historisk Kjerne, og at den hverken er bedre eller værre end saa meget Andet, der berettes om Alexander den Store af de saakaldte paalidelige Historiekrivere. Man bør da ikke være strengere imod den, end man er med Hensyn til Detaillen af de andre Forfatteres Skildringer af Alexanders Gjerninger, om hvis objective Sandhed det samme Spørgsmaal kunde reises uden at kunne besvares.

Men i ethvert Tilfælde paastaae vi, at Josephus her har handlet bona fide. Selv om en Begivenheds Troværdighed betvivles, er man derfor ikke berettiget til strax at erklære Fortælleren for en Løgner og for Ophavsmanden til Løgnen, saaledes som van Dale har gjort, hvis Grunde for denne Paastand ere meget intetsigende. Den af ham paaberaabte Lighed imellem Toget til Jerusaleem og det til Ammon indskrænker sig til, at de begge afgive Vidnesbyrd for den samme af Alexander fulgte Politik; i deres Væsen og Enkeltheder ere de heelt forskjellige. At ikke saa Fortællinger af den hellige Historie findes hos Josephus, ud-

---

af hans Spaadomme eksistere, hvorom der er disputeret Endeel for og imod. Hengstenberg, som søger at hævde denne Boges Ælde i: *Authentic des Daniel* (Beiträge z. Einleit. ins N. T. B. 1), har ogsaa S. 277 ff. taget Hensyn til den hele Fortælling om Alexander hos Josephus, og har der anført og gjendrevet adskillige flere mindre væsentlige Indvendinger imod denne Fortællings Troværdighed. — At Alexander siges at have offret i Templet efter Øpperstepræstens Forkrift, kan vel forstaaes om et Offer bragt paa hans Vegne af Præsterne. Om det end ellers maaskee stred imod den da herskende Nidkjerhed at ofre for Hedninger, kunde dog de stedfindende overordentlige Omstændigheder vel foranledige en Undtagelse fra den strenge Regel, naar Alexander forlangte det; ogsaa er det efter Talmud (f. Ex. tract. Gittin) tilladt at modtage et Offer fra en Hedning, naar Dyret blot er feilsrit.

smykkede med Træk, for hvilke der ingen Gjæmmel er i Bibelen, skjøndt han beraaber sig paa de hellige Bøger som Kilde, kan ikke nægtes; men denne Omstændighed kan ikke have synderlig Indflydelse paa Spørgsmaalet om Josefhus's Troværdighed eller, om man vil, Ærlighed. Van Dale og Andre, som have brugt dette Argument, have nemlig ikke betænkt, at Josefhus som orthodox Jøde og Phariseer betragtede de Traditioner, som i de rabbiniske Skoler Skridt for Skridt sluttede sig til de bibelske Historier, for ligesaa hellige som Bibelen selv; de have rimeligviis ikke vidst, at slige Tilfætninger hos Josefhus i Almindelighed skrive sig fra denne jødiske hellige Tradition (הוראה שבפעל פה), og at denne Kilde med Hensyn til mange af disse Tilfætninger endnu kan paavises i Talmud og andre rabbiniske Skrifter; de have endelig overseet, at Josefhus neppe læste Bibelen i Grundsproget, men snarere efter de chaldaiske Paraphrafer, i hvilke allerede flere af de paaanførte fra Traditionen hentede Udsmykninger findes. Men uden videre at indlade os paa dette fjerntliggende Spørgsmaal om den jødiske Traditions Indflydelse paa de Partier af Josefhus's Værk, som angaae den ældre Historie, maae vi her endnu gøre nogle Bemærkninger om Kilderne til Josefhus's Fortælling om Alexander, for at møde den haardeste Beskyldning, som er reist imod ham, at han selv har opdigtet det Hele. At Josefhus med Hensyn til de senere Tider, hvor de bibelske Bøger forlade ham, har benyttet andre inden- og udenlandske Kilder, er i sig selv ligesaa naturligt som rimeligt; adskillige af disse Kilder citerer han ogsaa hist og her, og langt flere havde han til sin Raadighed, da mange hellenistiske Jøder i og udenfor Judæa (især i Alexandria) havde behandlet Partier af Folkets senere Historie, af hvilke Optegnelser flere ere bevarede

iblandt det G. T. apocryphiske Bøger. Men ogsaa mange hedenske Græker havde enten særskilt behandlet Dele af den jødiske Historie eller leilighedsviis under Behandlingen af Ægyptens, Phœniciens og andre Folks Historie eller i polemisk Hensigt omtalt de jødiske Tilstande og Indretninger. Iblandt denne Klasse Forfattere er vel den vigtigste Hecataeus fra Abdera, der skal have været jævnaldrende med Alexander den Store og have ledsaget ham til Asien, og hvis Skrift om Jøderne og deres Historie, der oftere nævnes af flere Kirkefædre, Josephus selv har paa-beraabt sig i sit Skrift imod Apion med Hensyn til andre Begivenheder, som angive Jødernes Forhold til Alexander. Andre græske Skrifter om Jøderne findes nævnedes i Fabricii biblioth. Gr. Vol. V p. 61 sq. Harl.; jfr. Engelstöfts Historia populi Judaici biblica p. 6 sq. Om vi nu skulle ansee den nævnte Hecataeus som Hjemmelsmand for den omstridte Beretning, eller en af de mange ældre, af Appian, Plutarch, Curtius o. A. benyttede eller ikke benyttede Biographen af Alexander, eller en eller anden af de af Josephus paa andre Steder citerede Forfattere af Diadochernes Historie (f. Ex. Agatharchides fra Knidos, Hieronymus fra Ægypten), eller hvilkensomhelst anden af de mange andre af Josephus i hans Værker citerede eller benyttede Forfattere: hvo kan vide eller sige det? Men at han slet ikke skulde have fundet Spor af denne Begivenhed hos nogen ældre Historieforfatter, eller at han skulde have bobet uden Hjemmel at fremkomme med en aldeles ny Historie om en saa almindelig bekjendt Personlighed som Alexander den Store i et Skrift, han nærmest skrev for Grækerne, iblandt hvilke han kunde vente og fandt meget ildefindede Critikere — dette synes mig at være aldeles utroligt. Selv Ewald (S. 61 Num.) nægter ikke, at Jo-

sephus her har benyttet et eller andet ældre historisk Bærk, men han anstrenger sig rigtignok for at nedsætte denne Kildes Værd. Tøvrigt stod endnu en anden rig inden-
 Landsk Kilde til Josephus's Naadighed, hvilken han kunde benytte, men dog neppe har benyttet her; jeg mener den jødiske Tradition, i hvilken, som vi see af Targumerne og Talmud, mange Sagn om Alexander den Store vedligeholdt sig. Til Sammenligning vil jeg anføre et af disse Sagn, der vel i Enkelthederne er endeel afvigende fra Josephus's Beretning, men dog indeholder eet fælles Hovedtræk. I den babyloniske Talmuds Traktat Joma c. 7 fol. 69. a (En Jacob fol. 136. b), hvor Talen er om, hvorvidt det er tilladeligt, at Præsten viser sig i de præstelige Klæder udenfor Jerusalems hellige Territorium (מִרְיָהּ i Modsatning til מִקְדָּשׁ) læses Følgende: „Traditionen beretter, at den fem og tyvende Dag i Maanedens Thebat er Garizim-Dagen, der ikke er nogen Klagedag (Bods- eller Fastedag). Det er den Dag, da Chuthæerne ¹⁾ forlangte vor Guds Guus af Alexander Macedoneren (מַכְרִיזִי) for at ødelægge det, og han gav dem Tilladelse dertil. De kom og lode

---

¹⁾ כּוּתִיּוֹת el. כּוּתִיּוֹת kaldte Foderne altid Samaritanerne af Chuth eller Chutha, der i Kong. B. XVII. 24 og 30 nævnes som en af de Byer eller Landskaber, hvis Indvaanere Salmanassers efter Israelliternes Bortførelse forflyttede til Samaria. Josephus, der, som ovenfor bemærket, hyppigen betegner dem med dette jødiske Navn, siger, et de havde deres Oprindelse fra et Landskab i Persis, Chutha, ved en Flok af samme Navn (Antiq. IX. 14. 3, XI. 2. 1). De arabiske Geographer nævne Chutha som en By i Traf (Silv. de Sacy Chrestomathie Arabe Vol. II p. 208 og 480 sq.). Mindre rimelig er den Mening, at Chutha er Navnet paa et Sted i Nærheden af Sidon, og at Samaritanerne derfor, naar det convenerede dem, kaldte sig Sidonier. Jfr. Michaëlis Specieg. Geogr. Hebr. extera P. I. p. 104 sqq. og Supplem. p. 1255 sqq.

Simeon den Retfærdige¹⁾ det vide. Hvad gjorde han? Han iførte sig sin præstelige Dragt og han indhyllede sig i de præstelige Klæder og tog med sig af de Fornemste i Israël og Ildblus vare i deres Hænder. Og hele Natten gif nogle paa den ene Kant, andre paa den anden, indtil Morgenstjernen oprandt. Da det gryede ad Dag, sagde han (Alexander) til dem (Chuthærne): Hvem ere disse? og de svarede: det er Jøderne, som have gjort Oprør imod Dig. Da de naaede Antipatris²⁾, skinnede Solen, og de mødte hinanden; og da han saae Simeon den Retfærdige, steg han ned fra sin Vogn og fastede sig paa Jorden for ham. Man sagde til ham: Vil en Konge som Du tilbede denne Gode? Men han svarede: en Skikkelse, som lignede denne, skaffede Seier foran mig paa mine Krigstog. Han sagde til dem: hvorfor ere I komne? De svarede: for at Du ikke skal ødelægge det Huus, hvori vi bede for Dig og dit Kongedømme; Hedningerne have forledet Dig

1) Efter Talmudisterne var Simeon d. Retfærdige samtidigt med Alexander, og dem følger den arabiske Historieforfatter Makrizi (S. de Sacy l. c. p. 184). Derimod efter Josephus's vistnok rigtigere Beretning var Simeon d. Retfærdige en Søn af Onias, altsaa Sønneson af Saddua og levede først omtrent 30 Aar efter denne Begivenhed (Antiqq. XII. 2, 5). Utter et andet Navn for den daværende Øpperstepræst Ananias (חנניא) har Josephon ben Gorion II. 7 p. 86 Breith., endstjødnt han p. 89 med Josephus nævner Manasse som Broder til Øpperstepræsten Saddua (אנאס urigtigt istedetfor חנניא); dog bruger Josephon b. G. Navnet Ananias ogsaa som Betegnelse for samme Person, der i 2 Maccab. B. og hos Josephus kaldes Onias (חנניא, Talmud חנניא; jfr. Ewald III. 2 S. 307 Anm.), hvoraf Anledningen til Forvirringen sees.

2) En Stad i Samaria, S. B. for Garizim-Bjerget, ikke langt fra Havet, nævnes oftere hos Josephus og forekommer ogsaa i Apostlernes Gjæringer. S. Raumer u. d. D. En Jacob har Antiparis eller Antiparos, vel blot ved Feilskrift.

til at ville ødelægge det. Han sagde til dem: Hvem ere disse? De svarede ham: det er disse Chuthæer, som staae foran Dig. Han sagde til dem: See, de ere givne i Ederes Hænder. Strax gjennemboede de deres Hæle og hængte dem ved deres Hestes Galer og traf dem over Torne og Tidsler, indtil de naaede Bjerget Garizim; og da de naaede Bjerget Garizim, pløiede de det og besaaede det med Bikkor, saaledes som hine havde tragtet efter at gjøre ved vor Guds Huus: og denne Dag gjorde de til en Festsdag, eller, om Du vil, saa siig: „de vare værdige til de præstelige Klæder.“

Saavidt Rabbinerne, efter hvis Fremstilling ene Samaritanernes Vagvaskelse havde stemt Alexander ugunstig imod Jøderne, saaledes at han endog overlod Straffens Fuldbgyrdelse til disse Fjender af Jøderne, der dog faldt i den Grav, de selv havde gravet. Ligeledes lader Talmud Alexander møde Ypperstepræsten og hans Følge ikke i Nærheden af Jerusalem, men ikke langt fra Samaritanernes Hovedstad; endelig kan man af denne Fremstilling ikke see, om han har besøgt Jerusalem eller ikke.

For Fuldstændighedens Skyld vil jeg endnu tilføie, at Abulfatach i sin paa Arabisk skrevne samaritaniske Krønike, som med endeel Afvigelser fra Josephus og Forvanskinger fortæller den samme Historie ¹⁾, tillægger Samaritanerne omtrent alle de Handlinger, som Josephus tillægger Jøderne, og lader Alexander ogsaa vise Samaritanerne den samme Ære og Gunst, som hiit tilfalder Jøderne. Saaledes begynder han med, at Alexander under Tyrus's Beleiring forlangte Hjælp af Samaritanerne,

---

¹⁾ De hidhørende Brudstykker af Krøniken findes i Oversættelse i S. de Sacy's Chrestom. Arabe Vol. II p. 210 sqq.

hvilken disse dog vægrede sig ved at hde, fordi de ved Forbund vare forenede med denne Stads Indvaanere, og vakte ved dette Afslag hans Brede. Denne Krønike eller dens ældre samaritanske Kilde har neppe havt nogen fra Josephus forskjellig oprindelig Kilde, men har dog vistnok nærmest øst af Josephon ben Gorion eller af en af Middelalderens Historiebøger om Alexander, i hvilke alle denne jødiske Fortælling er indlemmet, medens de i det Øvrige, hvad de fortælle om Alexanders Liv og Eventyr, følge Pseudo-Kallisthenes's Roman. I den sidstnævnte Romans ældste græske Recensioner og latinske Bearbejdelser (Julii Valerii res gestæ Alexandri Macedonis), som uden Tvivl skrive sig fra en hedensk Haand, findes endnu intet Spor af noget Besøg hos Jøderne; men allerede i de noget yngre græske Udgaver deraf, hvori en christelig Bearbejders Haand ogsaa er fjendelig paa andre Steder, indsettes dette fremmede Element, rigtignok ikke lidet afvigende fra Josephus; dog kan man heller ikke betragte disse Afvigelser for Andet end Forvansknings af Josephus's Beretning. — I den samaritanske Krønike findes isørigt et ret artigt Træk, som hverken omtales af Josephus eller forekommer, saavidt mig er bekjendt, i nogen af Middelalderens Ridderromaner. Der fortælles nemlig, at da Alexander, efterat have anlagt Alexandria, vendte tilbage til Nablus (Neapolis, Sichem) og besøgte Templet paa Garizim, sagde han til Ypperstepræsten, at han vilde, at man paa dette Sted skulde opreise ham et Tempel og deri opstille hans Billedstøtte, hvilket sidste ligeledes skulde skee i enhver anden af deres Byer, og at han ventede at finde dette udført ved sin næste Tilbagekomst fra Ægypten. Denne Befaling foruroligede Samaritanerne meget, de fastede og bade Gud om at give dem et Middel til at omgaae dette Bud. Gud indgav dem da ogsaa den

Tanke at give alle de Børn, som fødtes hos dem i Mellemtiden, Navnet Alexander. Da nu Alexander ved sin Tilbagekomst ikke fandt sin Befaling udført og tilkjendegav Ypperstepræsten og Folkets Øverste sin Misfornøielse, sagde Ypperstepræsten til ham, at de havde opreist ham fornuftige og talende Billedstøtter, og lod fremføre alle de imidlertid fødte Børn, der, da Ypperstepræsten havde udraabt Navnet Alexander, alle paa eengang svarede derpaa. Kongen tilbagekaldte da Befalingen og tilbød Gud paa Garizim, hvor han endog vilde have ladet bygge et nyt Tempel, men afstod dog, paa Ypperstepræstens Forsøtling, fra dette sit Forsæt. — Muligen har heller ikke denne Fortælling nogen anden Kilde end Josephon ben Gorion, hos hvem det (II. 7) hedder, at Alexander, efterat have tilbedet og priist Gud i Jerusalems Tempel, vilde efterlade et Minde om sit Besøg, og forlangte, at man skulde opstille et Guldbillede af ham „imellem Templet og det Allerhelligste“. Men Ypperstepræsten fik ham til at give Guldet til Præsternes og de Balfarendes Underholdning imod at love ham levende Minder i alle Præstesønners Navne, som bleve fødte i det Aar. — Hvorfra atter Josephon b. Gorion har denne Historie, er ubekjendt. Forresten er ogsaa Gorionidens øvrige Beretning om Alexanders Ophold i Judæa og Jerusalem i mange Dele afvigende fra Josephus, men disse Afvigelser have intet Værd, da de ligne de andre Forvanskninger, hvoraf der findes en saa stor Mængde hos denne den tidligere Middelalderens jødiske Epitomator af den græske Josephus; de fleste af disse skuldes ikke saa meget hans talmudiske Lærdom som hans egen Ubvidenhed i Oldtidens Historie, hans Skjodesløshed eller Lyst til ved Opdigtelser at udsmykke den simplere Fortælling. Hvad denne jødiske Forfatter endvidere fortæller om

Alexanders øvrige Bedrifter og Eventyr, er, som allerede ovenfor antydet, laant fra Pseudo-Kallisthenes. Der er da ingen Grund til her videre at dvæle ved ham.

For nu, efter at have omtalt de forskjellige Variationer i Fortællingen om Alexanders Ophold i Judæa, atter at vende tilbage til Josephus's Beretning om Alexanders Afgøttelse for Søderne og Gunst imod dem fremfor deres Rivaller, da synes Troværdigheden deraf ikke saa ganske lidet at bestyrkes ved hvad vi vide om denne Konges senere Udfærd imod Søderne og Samaritanerne. Vel er ogsaa for disse Begivenheder Josephus selv vor vigtigste Kilde, men dog ikke den eneste: hvorhos det ogsaa maa bemærkes, deels at han for de fleste af dem anfører sin Himmelsmand, deels at han især omtaler dem i sit polemiske Skrift imod Apion, hvor i al Fald Klogskab bød ham ikke at beraabe sig paa Kjendsgjerninger, hvis Sikkerhed var tvivlsom. Disse her følgende Beretninger have da Critikerne heller ikke anfægtet synderligt.

Det er allerede ovenfor omtalt, at mange Søder efter Alexanders Opfordring fulgte ham paa hans Tog (Joseph. Antiq. XI. 8. 5 extr.), og altsaa vel nærmest ledsagede ham til Ægypten; men ogsaa paa sine fjernere Tog benyttede han dem, og hans Exempel fulgte Diadocherne (Hecatæus hos Joseph. contra Apion. I. c. 22 p. 457 Haverc., p. 1190 Oberth.). Da de havde viist sig meget virksomme i hans Tjeneste paa Toget imod Ægypten, indrømmede han til Gjengjæld for denne Understøttelse og for deres Trofskab overhovedet ¹⁾ de Søder, som vilde nedsætte sig i det af ham anlagte Alexandria, store Begunstigelser

---

¹⁾ Hecatæus fremhæver udtrykkelig deres ἐπιείκειαν καὶ πίστιν.

og Privilegier, og navnlig gav han dem lige Ret med Grækerne i alle borgerlige Sager, hvilke Privilegier senere bleve bekræftede og udvidede af Ptolemæerne og ikke formindskede af Romerne ¹⁾, men gabe Anledning til megen Misundelse og Bagvaskelse baade fra Grækernes og Ægypternes Side ²⁾.

Hvad Samaritanerne angaaer, da havde Alexander lovet at gæste dem paa Tilbageveien, og dette Lofte opfyldtes, men paa en ganske anden Maade, end de havde haabet. Inden Alexander forlod Palæstina, havde han sat Andromachus til Statholder over Syrien, og denne havde sandsynligviis valgt Samaria eller Sichem til Residents. Imedens Alexander opholdt sig i Ægypten, fik han den Efterretning, at Samaritanerne (der siges ikke, af hvad Grund) havde sat sig op imod denne Statholder og brændt ham levende. Forbittret over denne skammelige Gjerning brød han hurtig op fra Ægypten, efterat have ordnet det Nødvendigste der, fik ved sin Ankomst til Samaria udleveret Ophavsmændene til Forbrydelsen, hvilke han lod henrette, og indsatte derpaa Memnon til Statholder (Curtius IV. 8). Med denne Begivenhed synes at staae i Forbindelse hvad Josephus (Antiqq. XI. 8. 6 extr.) beretter om de 8000 samaritaniske Krigeres Tilbageladelse i Overægypten som Bevogtere af denne Landstrækning. Den Uergrelse, som Samaritanernes Oprør imod deres Lands-høvding havde vaakt hos Alexander, fremkaldte vel ogsaa Mistro til disse Soldater, hvilke han hverken ansaae for

¹⁾ Joseph. Antiqq. XIX. 5. 2, de bello Jud II. 18. 7, c. Apion II. 4.

²⁾ Hvor mægtig denne alexandrinske Colonie var til langt ind i de romerske Keiseres Tid, er noksom bekjendt. Særligt fortjente vel de rige Materialier til denne Menighedens Historie hos Josephus og Philo en noiagtigere Bearbejdelse, end der hidtil er blevet den til Deel.

værdige til at følge ham paa hans persiske Tog eller holdt det for raadeligt at bruge imod deres Landsmænd; ikke heller vilde han, ved at lade dem vende tilbage til disse, forshyne et saa uroligt Folk med betydelige og øvede Stridskræfter, hvorimod de kunde afgive en ret passende militair Colonie i et fjernt Land, der trængte til Bevogtning. — Det vilde vel være dette samme for Samaritanerne saa uheldige Oprør, som, hvis man ubetinget turde troe Hecataeus, havde foranlediget en betydelig Udvidelse af det jødiske Gebeet; han fortæller nemlig hos Josephus (c. Apion. II. 4), at Alexander belønnede Jødernes Troskab ved at tildele dem Samaritanernes Land skattefrit. Dette Skridt vilde have været det Samme som en Ophævelse af den samaritanske Stat og Gudstjeneste, hvilket ikke stemmer med de andre Efterretninger, som ere komne til os. Hecataeus's Beretning indeholder da i ethvert Tilfælde en stor Overdrivelse; Gaven indskrænkede sig i det Høieste til nogle samaritanske Grændsesteder, som endnu i den makkabaiske Tid nævnes som hørende til Jødernes Stat (jfr. Ewald III. 2 S. 256 f.).

End ikke senere, da Alexander paa sin Magts og Lykkes høieste Spids allerede gik overmodigere og mere hensynsløst frem, kunde han nægte Jøderne sin Beundring over deres Standhaftighed i deres Tro, selv naar denne kom i Strid med hans Bud. Et Vidnesbyrd herom af samme Hecataeus har Josephus opbevaret i sit Skrift imod Apion (I. 22). I Jerusalem havde Alexander, som vi ovenfor have seet, tilfikkret Jøderne, ikke blot for deres Bedkommende, hvad enten de bleve hjemme eller droge med ham, men ogsaa for deres Brødre udenfor Palæstina, navnlig i Babylonien og Medien, at de maatte beholde deres fædrene Love (Antiqq. XI. 8. 5). Senere, da han opholdt sig i

Babylon, og der havde besluttet at gjenopbygge Belus's af Perserne ødelagte Tempel (s. ovenf. S. 8), vilde han foruden sine egne Soldater ogsaa benytte Jøder til dette Arbeide, uden at bryde sig om, maaſkee endog uden at ane, hvormeget han saarede deres Tro og frænkede deres fædrene Love ved en saadan Befaling. Men Jøderne vægrede sig paa det Standhaftigste ved at bidrage til Opførelsen af en Afguds Tempel, og kunde end ikke bøies ved legemlige Piinsler og store Pengebøder. Kongen gav endelig efter og fritog dem for Straffen og Arbeidet; ja han behandlede dem endog meget lempelig, da de efter deres Tilbagekomst til deres Hjem nedrev alle de der imidlertid opførte Templer. — Dette er den almindelige Mening af Hecataeus's sidste Ord, men Texten er her aabenbart forqvaklet, saa at det er utydeligt, om han mener hedske Helligdomme opførte i Babylonien eller i Judæa, ligesom man heller ikke kan afgjøre, om han ved de Jøder, han omtaler, forstaaer jødiske Colonister i Babylonien, eller Jøder i Alexanders Hær enten fra Babylonien eller medbragte fra Palæstina.

Efterretninger
om
Odense Cathedralsskole
for
Skoleaaret 1859—60.

Afgangsexamen 1859.

A. for Studerende.

Med Ministeriets Skrivelse af 9de Juni f. A. underrettedes Rector om, at den skriftlige Examen for de studerende Candidater vilde for alle Skoler være at afholde Torsdagen d. 23de Juni (Oversættelse fra Latin paa Dansk, geometrisk Opgave), Fredagen d. 24de (Udarbeidelse i Modersmaalet, tydsk Stil) og Lørdagen d. 25de (latinsk Stil, arithmetisk Opgave), saaledes at der til hver Opgaves Besvarelse ansattes fire Timer. Tillige meldtes ved samme Skrivelse, at da Underviisningsinspecteuren ikke dette Aar vilde faae Leilighed til at overvære Afgangsexamen ved Odense Cathedral-skole, maatte Ministeriet have det overladt til Rector selv, overeensstemmende med de gjeldende Regler, at anordne det Fornødne med Hensyn til Afholdelsen af den mundtlige Prøve.

Til Afgangsexamens anden Deel indstillede sig følgende fem Candidater, som havde underkastet sig Examens første Deel i Aaret 1857:

1. Janus Frederik Krarup, Søn af Pastor Krarup i Flødstrup, født i Ulfborg d. 6te Marts 1841, optagen i Skolens 3die Klasse d. 23de August 1853.

2. Hans Christian Hansen, Søn af Skipper og Gaardfæster Hansen i Bindeby paa Thorseng, født i Svendborg d. 10de Marts 1839, optagen, efter erholdt Aldersdispensation, i 3die Klasse d. 23de August 1853.

3. Jørgen Christian Sæker Dreher, Søn af Pastor Dreher i Bovling ved Lemvig, født i Tørring d. 28de October 1840, optagen i 1ste Classe d. 23de August 1851.

4. Ludvig Peter Marius Christian Wittrup, Søn af Bøsssemager Wittrup i Odense, født i Åsminderød d. 15de Januar 1841, optagen i 1ste Classe d. 1ste September 1850.

5. Georg Frederik Jørgensen, Søn af Kirkeværge, Brændeviinsbrænder P. Jørgensen i Odense, født sammesteds d. 29de October 1840, optagen i 1ste Classe d. 1ste September 1850.

Til Afgangsexamens første Deel indstillede sig følgende 11 Disciple af sjette Classe: Niels Peter Jørgensen, Ludvig Thomas Trojel, Carl Jacob Ludvig Maar, Niels Georg Møller, Rasmus Jens Georg Carl Wied, David Christian Bang, Axel von der Pahlen Vilhjelms, Edvard David Storch, Ditlev Christian Ernst Schroll, Niels Hofman (Bang), Vigand Andreas Falbe Hansen, af hvilke ni bleve opslttede i syvende Classe efter Examen.

Opgaverne ved de skriftlige Prøver af Examens begge Afdelinger have været følgende:

1. Udarbeidelse i Modersmaalet: „Hvori bestaaer Charakterens Selvstændighed, og til hvilke Feil kan Stræben derefter udarte?“

2. Latinisk Stiil: Da Consulen Gn. Manlius Vulso havde afløst L. Scipio, der havde overvundet Kong Antiochus af Syrien og fordrevet ham fra Asien indtil Taurus, paaførte han de Galler, der boede i en Deel af Lilleasien, Krig. Hvorledes det er gaaet til, at Galler kom til Asien og til Bopæle (sedes) saa fjerne fra deres Hjem, for-

tæller Livius, og der kan ikke tvivles om, at han i denne Fortælling følger Polybius. Da Gallerne, efter at have gjennembandret flere Lande, vare komne til Dardanerne, som boe nord for Makedonien, opstod der en Splid, og thyve tusinde Mennesker vendte, under Anførsel af Leonorius og Lutarius, deres Bei bort fra den større Mængde, som Brennus beherskede, og droge igjennem Thrakien til Kysten af Propontis. Da de en Tid lang havde besiddet disse Egne og tvunget Byzantium og andre Stæder til at betale dem Skat (stipendium), paakom der dem Lyst til at gaae over til Asien, hvis Frugtbarhed og Rigdom lovede et udmærket Bytte. En Deel af dem bemægtigede sig Staden Ephyra og det thrakiske Chersonnes og gik i flere Dage og Nætter over Hellespont paa nogle faa Skibe, som de havde frataget Makedonerne; andre bleve fra Byzantium førte over ved Hjælp af Kong Nikomedes af Bithynien, som vilde bruge deres Hjælp imod sine Fjender. De opfyldte snart Lilleasien med saa stor Skræk, at hverken de græske Stæder eller Smaafongerne vovede at modstaae dem, men kjøbte Fred af dem for Penge og betalte dem Skat. Selv valgte de sig Bopæle ved Floden Halys og boede der, dengang Manlius angreb dem, inddeelte i tre Folk.

3. Oversættelse fra Latin til Dansk: Cicero Planco S. Cicero's Breve ad fam. X. 5.

Anm. Scripta est hæc epistola a. 43 a. Chr. n., quo tempore M. Antonius rem publicam et libertatem oppugnabat, ad L. Munatium Plancum, qui cum exercitu in Gallia erat.

eodem exemplo eenslydende (eg. i samme Form og Skikkelse); omnino vistnok, ganske vist (forsikkrende og indrømmende); rursus paa den anden Side; suffragari begunstige, understøtte (oprindeligt om Anbefaling ved Sagen om offentlige Embeder).

4. **Tydske Stil:** Der gives faa mellem de fordoms frie Rigssæder (Reichsstadt) i Tydskland, der have opnaaet en saadan Anseelse og saadan Velstand, som Augsburg besad i de senere Aarhundreder af Middelalderen og i Begyndelsen af den nyere Tid. Sin Rigdom skyldte (verdanfen) Augsburg sin Handel og sine Borgeres Vindskibelig-
 lighed (Gewerbfließ); fornemmelig var det Hovedsædet for den tydske Handel med Italien, der gik igjennem Tyrol til Venedig og de andre italienske Byer, som før Opdagelsen af Søveien til Ostindien og af Amerika forsynede Europa med fremmede Verdensdeles Frembringelser (Erzeugniß). Rigdommen fremkaldte Pragt og Livsnydelse; men Augsburgs rige Patriciere have ogsaa understøttet Kunst og Videnskab, og i denne Hoes har den samme Familie en fortrinlig Andeel, der ved sine Handelsforetagenders (Handelsunternehmungen) Storhed og ved fyrstelig Rigdom indtager den første Plads i Augsburg i det femtende og sextende Aarhundrede, nemlig Fuggernes, en Slægt, der, nedstammende fra en fattig Linnedvæver, i Løbet af et Aarhundrede ved Flid, Klogskab og Lykke fordunklede alle de øvrige Røbmænd ikke blot i Augsburg, men i hele Tydskland. Dog vilde vi, hvis det behøvedes, ogsaa kunne nævne andre Augsburgere, der i Begunstigelsen af Videnskab og Kunst værdigen kappedes (wetteifern) med Fuggerne.

5. **Arithmetisk Opgave:** Summen af 3 paa hinanden følgende Led i en geometrisk Progression (Quotientrække) er 49, Productet af dem er 2744; hvilke er de 3 Tal?

6. **Geometrisk Opgave:** Hvormange Kvadrat-Tommer og Linier (Duodecimal-Maal) er Arealet af en regulair Trikant, hvis største Radius er 1 Fod?

Den mundtlige Prøve afholdtes i Forbindelse med Skolens Hovedexamen imellem den 7de og 20de Juli. I Censuren over de enkelte Fag deeltog med Lærerne Dhrer Professor Steen i Mathematik og Naturlære, Stiftsprovst Damgaard i Religion, Pastor Dr. Helveg i Historie, Pastor G. Strøm i Geographie og Cand. pharm. Schiøtz i Naturhistorie.

B. for Realister.

Bed Ministeriets Skrivelse af 10de Juni f. N. tilkjendegaves, at den skriftlige Deel af Afgangsexamen for Realdisciple ved samtlige Skoler, hvori denne Examen i dette Aar afholdtes, skulde finde Sted efter følgende Schema:

Torsdag d. 23de Juni Formiddag: Udarbeidelse i Modersmaalet 1ste Opgave (Gjengivelse af et bekjendt Stof);

Eftermiddag: Regning;

Freddag d. 24de Juni Formiddag: Geometrie;

Eftermiddag: Tydsk Stiil;

Løverdag d. 25de — Formiddag: Udarbeidelse i Modersmaalet 2den (fri) Opgave;

Eftermiddag: Mathemat. Tegning;

Mandag d. 27de — Formiddag: Arithmetik;

Eftermiddag: Engelsk Stiil.

Endvidere underrettedes Rector under 15de f. N. om, at den mundtlige Deel af bemeldte Examen, som Professor Steen vilde overvære som Examenscommisfair, vilde være at afholde her Torsdag d. 14de, Freddag d. 15de og Løverdag d. 16de Juli.

Opgaverne ved den skriftlige Deel af denne Examen have været følgende:

1. Udarbeidelse i Modersmaalet I: At beskrive Rhinstrømmens Udspring og Løb.

2. Udarbeidelse i Modersmaalet II: Hvilken Betydning har Ordsproget: „Som Herren er, saa følge ham Svende“.

3. Tydsk Stil: Sesostris var den største af de ægyptiske Konger. Den Opdragelse, som hans Fader havde givet ham, forkyndte Verden en Erobrer. Alle de Børn, som vare fødte i Kongeriget paa samme Dag som han, bragte man paa Kongens Befaling til Hoffet, og de fik den samme Opdragelse, som den unge Prinds. De toge Deel i hans Arbejder, hans Øvelser; man vænnede dem til et haardt og arbeidsomt Liv; man forberedte dem ved Sagtens Strabadser (Strapazen) til Krigens. Hele denne Ungdom, knyttet ved et næsten broderligt Bånd til sin tilkommende Herker, blev hans Hofs Prydelse og hans Thrones Støtte. Alle vaagede for hans Sikkerhed og kæmpede for hans Gæder (Ruhm). Aldrig havde en Fyrste troere Ministre, ibrigere Hærførere og modigere Krigere. Frisindet, retfærdig og nedladende, beskyttede han Handel og Agerdyrkning og inddeelte Riget i Districter (Bezirk), som han lod bestyre ved Mænd af prøvet Dyd og Dygtighed.

4. Engelsk Stil: Apelles pleiede at udstille sine Bærker for Publikum's Blik (view) og skjulte sig for at høre de Feil, som Enhver bemærkede. En Dag kom en Skomager forbi, der saae eet af Apelles's Bærker; han standsede for at betragte det og dablede Kunstneren, fordi han havde gjort Skoemmene (latchet) paa een af Skoene for korte. Skomageren gik bort, men Apelles, der fandt, at Skomageren havde Ret (be in the right), forbedrede (retouch) sit Maleri og rettede den Feil, som Skomageren havde kritiseret (censure). Den næste Dag kom Sko-

mageren igjen forbi, saae Stettelsen, var stolt derover og begyndte at finde Feil ved Skinnebenet (shin-bone). Men Kunstneren blev vred (displeased), viste sig og sagde: Lad Skomageren ikke dømme udover (beyond) Skoen.

5. Arithmetisk Opgave: Størrelsen

$$y = \sqrt{\frac{3x^3 + 20x^2 + 23x - 10}{3x^3 - 10x^2 - 27x + 10}}$$

bringes paa sin simpleste Form og beregnes for $x = -2$ og for $x = \frac{1}{3}$. Produktet af de to fundne Værdier af y beregnes derefter saaledes, at Feilen ikke overskrider en halv Tusindedeel.

6. Geometrisk Opgave: En ligebenet Trekant ABC har sine to lige lange Sider AC og BC deelte hver i tre ligestore Stykker. Igjennem det nærmest Grundlinien liggende Delingspunkt M i BC og det nærmest Toppunktet liggende Delingspunkt N i AC er trukket en ret Linie, som skjærer den forlængede Grundlinie AB i P. Man søger følgende Forhold udtrykte i Tal:

1. imellem de paa Grundlinien affkaarne Stykker nemlig $\frac{AP}{BP}$,
2. imellem den givne og den ved MNP frembragte Trekant, nemlig $\frac{\triangle ABC}{\triangle ANP}$,
3. imellem den ved MN affkaarne Fiirkant og den givne Trekant $\frac{ANMB}{\triangle ABC}$.

7. Opgave i Regning: En Mand anbringer 7336 Rd. 4 Mk. 8 Sk. i et Foretagende, der i tre paa hinanden følgende Aar giver et aarligt Tab af 7 Rd. 3 Mk. for hvert Hundrede Rigsdaler og i de næste tre Aar giver en aarlig Gevinst af 7 Rd. 3 Mk. for hvert Hundrede Rigsdaler. Hvormegit eier Manden efter de sex Aars For-

løb, naar baade Tabet drages fra og Gevinsten lægges til Kapitalen for hvert enkelt Aar?

8. Geometrisk Tegning: En Terning staaer paa en horizontal Plan, og derpaa hviler en ret cirkulær Cylinder saaledes, at dens krumme Overflade tangerer Terningens øverste Plan. Man skal fremstille den horizontale og vertikale Projektion af disse Legemer, idet Valget af deres Dimensioner er vilkaarligt og den vertikale Projektionsplan kan gives en hvilken som helst Stilling, blot med den Indskrænkning, at den ikke er parallel med Terningens Sideflade eller med Cylinderens Grundflade eller Axe. — Figuren bør nøiagtig gjøre Forskjel paa de synlige og usynlige Linier.

I Censuren over de skriftlige og mundtlige Prøver deeltog Hr. Prof. Steen i Mathematik, Regning, Naturlære, Skrivning og Frihaandstegning, Pastor Westerbøe i Engelsk og Cand. pharm. Schiøtz i Naturhistorie.

Til denne Examen indstillede sig ti Disciple af 5te Realclasses øverste Afdeling, nemlig: Ludvig Martin Lauritzen (16 $\frac{1}{4}$ Aar gl.), Carl Wilhelm Frederik Wittrup (17 A.), Jens Ludvig Fangel Petersen (16 A.), Adolph Paludan Seedorff (der, da han kun var 14 $\frac{3}{4}$ Aar gl., erholdt Aldersdispensation), Jens Peter Theodor Møller (18 A.), Johan Ernst Larsen (16 $\frac{1}{2}$ A.), Gerhard Julius Døcker (17 A.), Jens Wilhelm August Lind (16 $\frac{1}{2}$ A.), Jacob Bang (15 $\frac{1}{2}$ A.) og Niels Schallemose (18 $\frac{3}{4}$ A.). Samtlige ti Disciple erholdt ved Examen Hovedkarakteren Bestaaet (dog med betydelig Pointsforskjel, fra 74 til 35), og to af dem, Lind og Seedorff bestode ligeledes i den særskilte Prøve i Latin for dem, som ville være Pharmaceuter.

Dimittenderne have ved denne Examen erholdt følgende Charakterer:

Candidaternes Navne.	Første Afdeling.				Anden Afdeling.								Hoved- Charakter.	Sebraiff.	
	Rubst.	Gramst.	Geographie.	Naturhistorie.	Udarbejdelse i Møderømaalet.	Ratin, mundtlig.	Ratin, skriftlig.	Orrest.	Religion.	Historie.	Arithmetik.	Geometrie.			Naturalere.
S. Fr. Krarup	g.	mg.	ug.	ug.	ug.	mg.	g.	tg.	mg.	ug.	ug.	mg.	mg.	Første Charakter.	—
H. Chr. Hansen	g.	mg.	mg.	ug.	mg.	ug.	g.	mg.	mg.	mg.	ug.	ug.	ug.	Første Charakter.	g.
J. Chr. C. Drejer	g.	mg.	mg.	mg.	g.	mg.	g.	mg.	g.	mg.	ug.	ug.	mg.	Første Charakter.	—
L. P. M. Chr. Wittrup . . .	g.	g.	mg.	mg.	mg.	mg.	tg.	g.	g.	ug.	ug.	ug.	g.	Anden Charakter.	g.
G. F. Torgensen	g.	g.	g.	mg.	mg.	g.	tg.	g.	g.	tg.	mg.	mg.	tg.	Anden Charakter.	tg.

2. Underviisningen.

I dette Skoleaar har ingen anden Deling af Classer fundet Sted end den sædvanlige af den toaarige 7de i visse Fag, der enten begyndes i denne Klasse eller i hvilke dog et ældre og yngre Parti ikke uden Ulempe kunne være forenede. V Realclasser har iaar kun bestaaet af eet Hold. De to nederste Classer havde i Begyndelsen af Aaret vel et temmelig betydeligt Antal af Disciple, men vare dog ikke saa overfyldte, at en Deling af nogen af dem var aldeles nødvendig. Som en Følge heraf blev indtil videre den ved Adjunct Hjorts Befordring ledigblevne Lærerpост ubesat. Smidlertid er heller ikke dette Aar gaaet hen uden Omkostninger i Lærerpersonalet. Endnu inden det nye Skoleaars Begyndelse mistede Skolen en meget begavet og kundskabrig Lærer, nemlig Overlærer Frederik Christian Ludvig Trojel, der efter Kolding lærde Skoles Nedlæggelse i Aaret 1856 var bleven forflyttet hertil, men dog kun i Egenkab af Adjunct, da Folkethinget ikke havde fundet Anledning til paa Grund af hans Ansættelse her at forsøge det for denne Skole lovmæssig bestemte Antal af Overlærere. Denne Stilling var i oeconomicke Henseende altfor ugunstig til at han kunde være tjent med at blive længe i den, og han søgte derfor den henimod forrige Skoleaars Slutning ledigblevne Overlærerplads ved Sorø lærde Skole og Opdragelsesanstalt, hvilken Post han erholdt ved Kongelig Resolution af 17de August s. A. Til hans Eftermand blev under 11te October s. A. beskikket hidtilværende Adjunct ved Randers lærde Skole Severin Carl Alfert Fischer Broberg, der tiltraadte sit nye Embede d. 8de November. Af Overlærer Trojels Fag, Hebraisk, Tydsk i VI og V studerende og Fransk i Realclasserne, gif

det første over til Adjunct Silfverberg, der tidligere i mange Aar havde havt dette Fag, hvorimod den nye Adjunct foruden Tydsk og Fransk i de nævnte Classer erholdt Dansk i V Realclassse, som Adjunct Christensen afgav. Kort efter ombyttede Cand. philos. N. P. Brinck, der siden Paaske 1857 havde været Timelærer i Skolen, denne Stilling med en Huuslærerplads, og hans Fag, Historie og Geographie i de to nederste Classer bleve med Ministeriets Samtykke fordeelte imellem Adjuncterne Faber, Strøm og Christensen.

Fagene have været fordeelte saaledes i indeværende Skoleaar:

Rector: Latin og Græsk i VII	16	Timer.
Overlærer Befolii: Latin i VI og V, Dansk i IV og III stud. samt i I	26	—
Overlærer Siick: Græsk i VI og V, Fransk i VI—III stud.	20	—
Overlærer Kragh: Mathematisk i VII—IV stud., Naturlære i VII	28	—
Adjunct Silfverberg; Hebraisk i VII, Græsk i IV, Latin i IV og III	26	—
Adjunct Broberg: Tydsk i VI og V stud., Dansk i V Realcl., Fransk i V—III Realcl.	21	—
Adjunct Faber: Religion i VII—IV st., Dansk i VII—V stud., Historie og Geographie i IV Realcl. og fra Januar ogsaa i II	29	—
Adjunct Bogelsang: Historie og Geographie i VII—III stud. samt i V Realcl.	24	—
Adjunct Strøm: Naturhistorie i hele Skolen, Fransk i II og fra Januar Geographie i I	26	—
Adjunct Burd: Engelsk i Realclasserne, Dansk i IV og III R. og i II, Historie og Geogr. i III R.	28	—

Adjunct Gaugsted: Tydsk i IV—I	19	Timer.
Adjunct Christensen: Tydsk i V og IV R., Religion i IV og III R. og i III stud. — I, efter Januar ogsaa Historie i I	24	—
Adjunct Johnson: Mathematik i Realclasserne og III stud., Naturlære i V R., Tegning i Realclasserne samt i III st. og II	31	—
Lærer Hansen: Regning i Realclasserne samt i II og I	14	—
Fuldmægtig Sastrau: Skrivning i hele Skolen, Tegning i I	17	—
Syngelærer Schouberg: Sang i hele Skolen	6	—
Lærerne Holm og Lauritsen: Gymnastik i hele Skolen	10	—

Følgende Schema viser, hvormange ugentlige Timer der har været tildelt hvert Fag i de forskjellige Classer:

Fagene:	VII	VI	V st.	V R.	IV st.	IV R.	III st.	III R.	II	I	Summa
Dansk	3	2	2	3	2	3	3	3	5	5	31
Tydsk	-	3	3	4	3	4	2	4	5	5	33
Fransk	-	3	3	4	2	4	3	4	5	-	28
Engelsk	-	-	-	4	-	4	-	4	-	-	12
Latin	9	8	8	-	8	-	9	-	-	-	42
Græsk	5	4	5	-	5	-	-	-	-	-	19
Hebraisk	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Religion	2	2	3	-	3	2	3	2	3	3	23
Historie og Geographie	3	5	4	4	4	5	4	5	5	5	44
Regning og Mathematik	5	4	4	7	4	6	4	6	4	4	48
Naturhistorie	-	3	2	2	2	2	2	2	2	2	19
Naturlære	3	-	-	3	-	-	-	-	-	-	6
Skrivning	-	-	-	-	1	2	2	2	3	4	14
Tegning	-	-	-	3	-	2	2	2	2	3	14
Sang	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20
Gymnastik	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20

Anm. VII Classe har været deelt i latinisk Stil, Hebraisk, Religion, Mathematik og Naturlære, og de ovenfor angivne Timer angaae hvert af Partierne. I Sang undervises Disciplene efter Stemmerne i 6 ugentlige Timer, og i Gymnastik ere de ordnede i 5 Partier.

Det har glædet Skolen i Løbet af dette Aar at modtage Besøg samtidig af Gymnastikdirecteuren og Sanginspecteuren. De overværede Dvelferne i de deres Tilfyn underlagte Dele af Underviisningen d. 22de September f. A. under deres Ophold her i Anledning af Seminaristexamen og tilkjendegave deres Tilfredshed med Disciplenes Præstationer i disse Fag.

Under 16de Juli f. A. har Ministeriet approberet Indførelsen af følgende Lære- og Læsebøger:

I Dansk: Funch, Røgind og Warburgs Læsebog istedetfor Borgens og Rungs Læsebog i de nederste Classer.

I Religion: Visco's Troesbekjendelse istedetfor Kurks christelige Religionslære i 4de og senere i de høiere Classer.

I Mathematik: Steens rene Arithmetik i 3die Realclasse og som Fortsættelse deraf i de følgende Skoleaar Sammes elementaire Algebra istedetfor Broagers Arithmetik i 4de og 5te Realclasse.

I Astronomie: Mundts (fortere) Lærebog.

I geometrisk Tegning: Johnsens Tegneopgaver i Realclasserne.

---

3. De i Skoleaaret gennemgaaede Pensn.

Dansk.

I Classe. Til Oplæsning er benyttet Funch, Røgind og Warburgs danske Læsebog. Disciplene ere blevne øvede i at læse og opfatte det Læste deels ved Chorlæsning,

deels saaledes, at kun een har læst, og af de andre have et Par fulgt med i Bogen, Resten blot hørt til; hvad de saaledes havde læst eller hørt, have de jævnlig maattet fortælle igjen. Foruden denne Øvelse i mundtlig Fremstilling have de jævnlig maattet fortælle lette Smaastykker, deels efter eget Valg, deels efter forudgaaende Fortælling af Læreren, deels ogsaa efter tidligere skrevne Stile. Flere Digte af fortællende Indhold ere lærte udenad efter ovennævnte Læsebog og efter Holsts Smaadigte til Udenadslæren; hvert Stykke, som skulde læres, er først blevet forelæst og under Disciplenes Deeltagelse gennemgaaet af Læreren. Af Stile er der skrevet een hver Uge, altid paa Skolen; de allerførste Stile vare Dictat, men ellers have Stilene altid bestaaet i Gjengivelse af smaa, simple Fortællinger uden skildrende Bestanddele og uden uforandret gjengiven Tale, nedskrevne umiddelbart efter at Læreren havde fortalt dem og under hans veiledende Tilsyn. Efter at hver Stil var gennemseet af Læreren, og Feilene mærkede, er den bleven gennemgaaet for hele Classen under Gæt; hver enkelt Discipel har da maattet skrive de Ord, han havde bogstaveret urigtig, i den rigtige Form i sin Retteltesbog, som Læreren derefter har gennemseet og rettet, saa at Discipelen derved fik et Hjælpmiddel til Veiledning ved sine senere Arbejder. Underviisningen i Sproglære er først bleven iværksat alene mundtlig, enten i Anledning af Noget, der blev læst i Læsebogen, eller ved Stilenes Gjennemgang. Efter at Disciplene saaledes vare blevne bekendte med de vigtigste Sætninger og indøvede deri (Tegnsætningen med indbefattet), har Læreren i den sidste Halvdeel af Aaret gennemlæst med dem Hovedsætningerne i Lefolii's kortsattede Sproglære, de fem første Afsnit, og ved sin Gjennemgang saavel som ved Samtale

forklaret dem Bogens Fremstilling af det, de for det Meste alt tidligere havde hørt og øvet sig i, uden at der nogen- sinde har været sat dem Lectie for til at lære hjemme. — II Klasse. Til Dplæsning er benyttet samme Læsebog som i I Cl.; deels af denne Bog, deels af Holsts Smaadigte til Udenadsl. ere endeel Digte lærte udenad, især af fortællende eller let skildrende Indhold; disse ere blevne forelæste og forklarede for Disciplene og derefter gjentagne af disse i Chor, hvorved de for en Deel ere lærte paa Skolen. Dvelferne i mundtlig og skriftlig Fremstilling have mest bestaaet i Gjengivelse af en Fortælling, som Læreren umiddelbart forud havde meddeelt; Stoffet har været jævnt fremskridende Fortællinger med enkelte skildrende Bestanddele og Indførelser af de Talendes Ord uforandret. Hertil er navnlig benyttet endeel Sagn af den nordiske Gudelære samt Hervors og Fridthjølfs Saga, der ere blevne meddeelte i mindre Afsnit og senere repeterede i større. Stilene, hvoraf nogle faa have været Dictatstile, ere deels skrevne paa Skolen under Læreren's Veiledning, deels hjemme, i Regelen een ugentlig. Der er blevet ført Rettelserbøger, og de Disciple, som vare tilbage i Rettskrivning, have affrevet endeel hjemme efter Læsebogen. I Forbindelse med Læsningen og den mundtlige og skriftlige Fremstilling er det tidligere lærte af Lefolii's Sproglære indøvet, og af det Øvrige alt det Vigtigste meddeelt. Bogen er gennemlæst og forklaret paa Skolen med Forbigaaelse af nogle Anmærkninger, men ingen Lectie har været foresat. — III Realclasse. Borgens og Rungs Læsebog 3die Cursus er benyttet til Dplæsning; deels af denne Bog, deels af Krossings poetiske Læsebog 1ste Deel ere endeel Digte lærte udenad, saaledes, at de ere blevne forelæste og forklarede af Læreren og gjentagne af Disciplene i Chor.

Dvelferne i mundtlig og skriftlig Fremstilling have mest bestaaet i Gjengivelse af Fortællinger med de Talendes Ord uforandret og, især i Slutningen af Aaret, Skildring og Beskrivelse. Mundtlig ere navnlig de Sagn af den nordiske Gudelære, der danne sammenhængende Fortællinger (mest efter Petersens Mythologie) gjenfortalte og senere repeterede. Stilene, som ere blevne skrevne een Gang om Ugen, tildeels hjemme, have behandlet samme Stof eller Sagteventyr, Naturskildringer, Samtaler; nogle faa have været Dictatstile eller Oversættelser fra Engelsk. Ved Læsningen og de omtalte Dvelfer er Lefolii's Sproglære bleven indøvet, og Bogen er bleven gennemlæst paa Skolen, hvorved de fleste Anmærkninger ere medtagne. — III stud. Klasse. Underviisningen har deels syset med Udenadslæren af Digte og Dplæsning, deels og i større Omfang med Stilene, men kun lidt med Sproglæren. Af Stile er der skrevet een hver Uge, altid hjemme; de have bestaaet i Gjengivelse af et større Stykke, Læreren forud havde fortalt paa Skolen, altid af fortællende Indhold med skildrende og beskrivende Bestanddele, ofte med fremmed Tale gjengiven i uforandret Form. Stoffet er deels hentet fra Sagaerne, deels er der blevet givet en udførlig igjennem flere Stile gaaende Fremstilling af Fotos Izavellas's og Markos Bokaris's Historie. Til Dvelfer i mundtlig Fremstilling have Disciplene selv valgt Stykker af historisk fortællende Indhold, tildeels hentede fra tidligere Stile. Til Dplæsning er benyttet Dehlenschlägers „Drvarobds Saga“. Efter foregaaende Gjennemgang og Dplæsning i Chor er lært vanskeligere og længere Digte (i Stykker paa omtr. 20 Linier ad Gangen) af fortællende Indhold efter Borgens og Nungs danske Læsebog 3die Cours. Lefolii's kortsatte Sproglære er lagt til Grund for den gramma-

tiske Underviisning, dog uden Lectielæsning, men saaledes at af og til i en Time forskjellige Ufsnit, omfattende en affluttet Kreds af beslagtede og sammenhørende Forhold, ere blevne gennemgaaede og udviklede med Disciplene i Samtaleform. — IV Realclassse. Borgens og Kungs Læsebog *Die Cursus* er benyttet, og ved Læsningen af en stor Deel Digte i *Holsts* poetiske Læsebog have Disciplene faaet Oversigt og Prøver af den nyere poetiske Litteratur, idet tillige endeel Digte ere lærte udenad; ligeledes er læst „*Aladdin*“. Dvelferne i mundtlig og skriftlig Fremstilling have mest bestaaet i Skildringer og Beskrivelser, tildeels endnu som Gjengivelse af Lærers Fremstilling eller i alt Fald efter hans Anviisning til Behandling. Mundtlig er herved især meddeelt Disciplene en Oversigt over Nordens Gudelære (efter *Enkebølls* Bog) og enkelte græske Myther. Stilene, een hver Uge, have været Beskrivelser af Dyr, Bygninger, Lande og lignende eller historiske Skildringer, Breve, Oversættelser fra Engelsk, Samtaler direct eller indirect. *Lefolii's* Sproglære er fremdeles bleven indøvet, og en Deel af den gennemlæst. — IV stud. Classse. Underviisningen har her fornemmelig samlet sig om Stilene, hvoraf der er skrevet tre i hvert Tidrum af 4 Uger. Stoffet for disse har fornemmelig været Beskrivelser og Skildringer; idet Opgaven er meddeelt Disciplene, har Læreren altid, mere eller mindre udførlig efter Forholdenes Krav og Stoffets Beskaffenhed, tillige givet Anviisning paa Behandlingsmaaden til sammenhængende Fremstilling; i Begyndelsen foredrog han samtidig med Opgivelsen en af ham selv udarbejdet Besvarelse af Opgaven, saa at Arbejdet for Disciplene her nærmede sig til den nærmest lavere Classses Gjenfortælling; senere meddeelte han undertiden en saadan af ham selv udarbejdet Besvarelse, naar han rettede de

skrevne Stile. Opgaven er deels hentet fra, hvad Disciplene havde lært i andre Fag, Naturhistorie (som: en almindelig Skildring af Pungdyret, Flagermusen, en naturhistorisk Skildring af Dovendyret) eller Geographien (som: Naturforholdene paa den kastilianske Højslette, i Podalen; Schweizeralpernes Forgreninger med de tilsvarende Vandløb, Donauflodens Løb med de tilhørende Omgivelser, Naturforholdene i Belgien og de dermed forbundne Kulturforhold) eller Historien (Prætendenten Carl Edwards Indfald i Skotland og Virkningerne deraf for Høiskotternes Forfatning) — deels har Læreren i en udførligere Fremstilling gennemgaaet et eller andet Stof af beskrivende og skildrende Indhold for Disciplene og derefter ladet dem behandle det som Stiil (saaledes: Steensatte Grave fra Oldtiden i Danmark, Grave fra Broncealderen i Danmark, Nordboernes Boliger i Oldtiden; en hønsek Bøndegaard, en frisk Bøndegaard, Laura Bridgmanns — et Barn, som manglede fire Sandser — Opdragelse o. fl. liged.). Undertiden har Stilen bestaaet i en historisk fortællende Gjengivelse af Indholdet i et forelæst fortællende Digt (som Winthers „Kjærgens Indskrift“, Carl Baggers „Sophie af Hardenberg“), et Par Gange i Oversættelse af tyske Stykker, som tidligere vare læste i de tyske Timer. — Sager af lignende Indhold ere blevne benyttede til Øvelse i mundtlig Fremstilling, hvortil Disciplene dog ogsaa undertiden selv have maattet vælge Stykker, men da fortrinnsviis af fortællende Indhold. Flere Digte, ligeledes af fortællende eller skildrende Indhold, ere lærte udenad efter Hølst's poetiske Læsebog, altid efter forudgaaende Gjennemgang. Til Dplæsning er benyttet nogle af Blichers Noveller (som „Marie“, „Røverstuen“). — V Realclasse. Flor's Læsebog er benyttet til Dplæsning; desuden er læst forskjellige Stykker af Holberg,

Vesfel, Baggesen, Dehlenschläger; nogle Digte ere lærte udenad. Under Læsningen af „Nordens Guder“ er mundtlig meddeelt flere Partier af den nordiske Mythologie. En Stil er skreven ugentlig, deels tagen af det i Skolen læste deels efter en fri Opgave. — V stud. Klasse. To Stile om Maanedes, skrevne hjemme; Opgaverne have været af beskrivende, skildrende og historisk, samt henimod Slutningen af og til af undersøgende og overveiende Art. Holsts profaiske og poetiske Læsebog er bleven benyttet i Aarets første Deel; dernæst er læst Holbergs Rasmus Montanus med oplysende Bemærkninger, ligeledes Vesfels Kjærlighed uden Strømper, begge efter Flors Læsebog; endelig nogle Sagaer og det første Stykke af „Nordens Guder“. Mundtlige Foredrag have af og til været holdte. — VI Klasse. Læst „Nordens Guder“ med Udvikling af den nordiske Mythologie; Brudstykker af Sagaer, navnlig Volunge, Lardælernes og Egil Skallegrimsens, samt Digte af Molbechs Anthologie med oplysende æsthetiske og litterairhistoriske Bemærkninger. I Regelen 2 Afhandlinger maanedlig og undertiden mundtlige Foredrag. — VII Klasse. læst Bærker af Holberg, Vesfel, Baggesen, Heiberg og Herk samt enkelte andre Prøver af Vittighedsværker. Litteraturhistorien gjenneगाaet efter Thortsens Haandbog fra Begyndelsen til Holbergs Død. Brandts gl. danske Læsebog er af og til benyttet; ligeledes er af og til Hammerichs svenske Læsebog brugt til at give nogen Øvelse i at forstaae og udtale Svensk. I Regelen 2 Afhandlinger maanedlig, og af og til mundtlige Foredrag.

Oldnordisk. I Begyndelsen af October Maaned f. A. meddeelte Overlærer Lefolii 7de Klasse, at han var villig til at give saa mange af Disciplene, som ønskede at deeltage, Veiledning i Oldnordisk i to Timer ugentlig udenfor den sædvanlige Skoletid. Hensigten var uden Hjemmearbejde for Deeltagerne, blot ved Øvel-

sen paa Skolen at føre dem saa vidt, at de deels havde overvundet Begyndelsens Besværligheder, hvis de senere ønskede at foretage et hybere Studium af Sproget, deels derved havde faaet en almindelig Anskuelse af Forholdet imellem Oldsproget og Nutidens Dansk; deels vilde der saaledes ogsaa kunne gives Anviisning paa ved eget Arbejde at vinde Kjendskab til et Sprog uden at begynde med Formlærens Rækker som Gjenstand for Udenadslæren. Fire Disciple meldte sig som Deeltagere; de to (af 7de B) have fortsat Underviisningen indtil Pindse, de to andre (af 7de A) have troet at burde høre op noget tidligere af Hensyn til den forestaaende Afgangsprøve. I det Hele er den første Halvdeel af Gretters Saga bleven gennemlæst paa Skolen uden forudgaaende Forberedelse hjemme; under Læsningen ere Deeltagerne blevene bekjendte med og indøvede i den regelmæssige Bøining og de hyppigst forekommende uregelmæssige Former, Alt efter Rask's System i hans kortsatte Veiledning, ligesom de have iagttaget Hovedlovene for Ordboiningen. Der er al Grund til at vente, at det foresatte Maal vil være naaet paa en tilfredsstillende Maade ved fortsat Arbejde paa samme Maade i det følgende Skoleaar.

Lydst.

I Klasse. Af Rung's Læsebog for de lavere Classer læst S. 34—103. Hjort's mindre Grammatik er gennemgaaet med Undtagelse af de uregelmæssige Verber. Af Digtene i Læsebogen ere 7 lærte udenad; oftere Dictat og skriftlig Indøvelse af det i Grammatiken læste. — II Klasse. Rung's Læsebog S. 1—34, 103—139. Hjort's mindre Grammatik er læst fuldstændig og repeteret. Af Digtene i Læsebogen ere flere lærte udenad. En Gang om Ugen deels Redskrivning af et udenad lært Digt, deels Indøvelse af Grammatiken efter Wolles Materialier. — III Realclassse. Hjort's Læsebog S. 40—123. Det Vigtigste af Formlæren er læst efter Trojels Grammatik. Saavel skriftlige som mundtlige Dvælses efter Lassen's Elementarbog. — III stud. Klasse. Hjort's Læsebog S. 58—87, 134—155. Hele Formlæren er læst efter Hjort's større

Grammatik. — IV Realclasse. Hjorts prosaiske Læsebog S. 155—194, extemporal S. 68—78. Det Vigtigste af Formlæren efter Trojels Grammatik. Skriftlige og mundtlige Øvelser efter Lorenkens Stilebog. — IV stud. Klasse. Hjorts Læsebog S. 87—150. Af Sammes Grammatik er Formlæren fuldstændig læst og repeteret; af Ordfoiningslæren ere enkelte Affnit læste i Forbindelse med Opgaver efter Grønbergs Stiiløvelser. Stiil een Gang om Ugen, deels hjemme, deels paa Skolen. — V Realclasse. Hjorts prosaiske Læsebog S. 378—400 og 438—478; extemporalt af Fürs og Kungs deutsche Dichter de med Stjerne betegnede Digte til Tied. „Et Par Capitler af den tydske Syntax“ er lært og en Deel af Formlæren repeteret efter Trojels Grammatik. Lorenkens Stilebog er benyttet til skriftlige og mundtlige Øvelser. — V stud. Klasse. Hjorts prosaiske Læsebog S. 302—315, 341—414; andre Stykker ere benyttede til Extemporallæsning. Af Sammes Grammatik Formlæren repeteret og nogle Stykker af Syntaxen; desuden „et Par Capitler af den tydske Syntax“. Stiil eengang ugentlig, afvejlende hjemme og paa Skolen efter Lorenken Stiiløvelser. — VI Klasse. Hjorts prosaiske Læsebog S. 498—586; nogle Digte af Fürs og Kungs poetiske Læsebog. Extemporalt Stykker af Hjorts Læsebog, den litterairhistoriske Oversigt i Fürs og Kungs Læsebog og enkelte af Digtene. Desuden har hver Discipel efter eget Valg læst flere Stykker af tydske Forfattere, hvorfor de eengang maanedlig have gjort Rede. Af Hjorts Grammatik er repeteret Formlæren og nogle Stykker af Syntaxen; desuden „et Par Capitler af den tydske Syntax“. Stiil een eller to Gange ugentlig, afvejlende hjemme og paa Skolen, mest efter Lorenkens Stilebog.

Fransf.

II Klasse. Borrings Manuel des enfans S. 1—15, 23—62, 81—126, 140—164. Af Grammatiken ere Declinationer, Pronomina og de regelmæssige Verber indøvede, først mundtlig, senere ved Hjælp af Abrahams's Grammatik, efter hvilken derhos det Vigtigste om Fleertalsdannelsen, Talordene og Sammenligningsgraderne er læst. — III Realklasse. Lassens Læsebog for Skolernes Mellemlæsere S. 153—228. Efter Abrahams's Grammatik Formlæren med Undtagelse af Kjønsreglerne og de uregelmæssige Verber. — III stud. Klasse. Lassens Læsebog S. 1—96, 193—198, med Forbigaaelse af nogle faa Smaaftykker. Af Formlæren er det Vigtigste læst og indøvet, de uregelmæssige Verber derunder indbefattede. — IV Realklasse. Lassens Læsebog S. 176—260. Af Grammatiken Formlæren med Undtagelse af Kjønsreglerne. — IV stud. Klasse. Lassens Læsebog (S. 53—65, 69—111, 124—131, 132—140 og af Borrings Etudes S. 1—10, 98—111, 181—184, 379—389. Formlæren er læst fuldstændigere. — V Realklasse. Borrings Album littéraire (Udg. 1859) S. 42—122. Af Grammatiken hele Formlæren. Af og til skriftlige Øvelser. — V stud. Klasse. Borrings Etudes S. 133—148, 222—265, 273—325, 330—342, 348—355, 378—384, 395—406; desuden er i Løbet af Vinteren i nogle Timer, hvori flere af Disciplene bleve forberedede til Confirmation, med den øvrige Deel af Classen læst uden Forberedelse omtrent Halvdelen af 1ste Bog af Voltaire hist. de Charles XII. Formlæren er repeteret og af Syntaxen Læren om Rægtelserne og Afsnittet om Propositionerne medtagne. — VI stud. Klasse. Af Borrings Etudes litt. (VI Udg.) S. 1—98, 141—151, 160—165, 185—209, 261—267, 350—

362, 365—373, 419—437 samt nogle faa poetiske Stykker af Barbier og Hugo; af samme Bogs 5te Udg. er læst S. 62—105; Merimée Fortællingerne Colomba, Mateo Falcone, Tamango. Uden Forberedelse er læst den største Deel af Michelet hist. romaine 2det Bind. Af Syntaxen ere Hovedpunkterne gjennemgaaede og Formlæren repeteret.

Engelsk.

III Realclasse. Mariboës Elementarvog er læst med Undtagelse af den sidste Fortælling; ved Oversættelse fra Engelsk til Dansk og omvendt er et Forraad af Ord og Bendinger befæstet i Disciplenes Hufkommelse, og saa vidt muligt ere de blevne ledede til selv at finde Oversættelsen. Grammatik er ikke særskilt læst, men de Regler, der have tilbudt sig selv under Læsningen, ere omtalte og endeel Verbers Bøiningsmaade lært. De skriftlige Øvelser have først bestaaet i Redskrivning af et forud lært Stykke Engelsk, senere i Oversættelse af lette Bendinger, dannede af det Lærte, men først efter omhyggelig Gjennemgaaelse. — IV Realclasse. Mariboës Elementarvog er læst ud og repeteret; det derved bundne Forraad af Ord og Bendinger er stadig blevet befæstet og benyttet ved den følgende Læsning, og en Stiil ugentlig er bleven skreven af de til Elementarbogen hørende Stileøvelser efter foregaaende Gjennemgaaelse. I Marryat: the mission er læst chapt. XIX—XXI (S. 155—197 Tauchn.), hvorved Disciplene selv have søgt at finde Meningen under Læreren's Veiledning. Formlæren er læst efter Wittrups Grammatik. — V Realclasse. Mariboës Elementarvog er repeteret, og de dertil hørende Stileøvelser ere brugte til mundtlig Stiil. I Herrig: the british classical authors er læst: S. 213—223, 616—622 og 635—648; Gjennemgaaelsen har for det Meste

bestaaet i, at Disciplene under Læreren's Veiledning selv søgte at finde Meningen og oversætte, hvorefter det Foresatte i næste Time hurtigere kunde overhøres. I *Maryat: the mission* er der læst Noget extemporalt. I *Witztrups Grammatik* er Syntaxen læst med nogle nødvendige Forandringer. Een Gang om Ugen er en Stil skreven efter foregaaende kort Gjennemgaaelse, som oftest af *Marriboes* større Stileøvelser.

Latin.

III Klasse. *Silfverbergs* Læsebog indtil S. 37. Af *Madvigs* Grammatik er læst det, der for denne Klasse er bestemt af *Boininglæren*. Syntax er ikke læst efter Grammatiken, men ved Læsningen af Læsebogens Iste *Curfus* 2det Affnit ere Hovedreglerne af *Casuslæren* mundtlig meddeelte og Exemplerne lærte udenad. Stil er skreven een Gang ugentlig i det sidste Fjerdingaar, men hele Aaret er ved mundtlige Exempler det Læste indøvet. — IV Klasse. *Silfverbergs* Læsebog fra S. 37 til S. 68. *Cæsar de bello Gallico* 2den Bog. Af Grammatiken er *Formlæren* repeteret og udvidet; af Syntaxen er læst Iste og 2det Affnit til Cap. 3; det Vigtigste af *Moduslæren* er meddeelt under *Forfatterlæsningen*. 2 Stile ere skrevne om Ugen, den ene hjemme, den anden paa Skolen, efter dicterede Opgaver. — V Klasse. *Cæsars* *Gallerkrig* fra 42de Cap. i Iste Bog indtil Enden af samme Bog; *Ciceros* fire *Taler imod Catilina*; *Dvids* *Forbandlinger* efter *Feldbauschs* Udvalg, Stykkerne 27—31, ialt 535 Vers. I *Sproglæren* ere enkelte Affnit af *Formlæren* repeterede, ligeledes *Casuslæren*, og af *Ryt* er læst *Modus-* og *Tempuslæren* samt Hovedpunkterne af *Læren om Sætningsforbindelsen*; *Læren om Pronomenernes Brug* er kun meddeelt

mundtlig i Overeensstemmelse med Sproglæren efter den Anledning, Læsningen og Stilen har givet dertil. Af Stile er der skrevet to ugentlig, een, sammenhængende og af let fortællende Indhold, hjemme efter forudgaaende Gjennemgang paa Skolen og een, bestaaende af smaa løse Sætninger, beregnede paa Anvendelsen af bestemte grammatiske Regler, paa Skolen under fuldstændigere ledsagende Veiledelse af Læreren, men uden Ordbog eller Sproglære, begge Slags dannede af Læreren selv efter de forskjellige Tidens Krav. Efter at Stilen er bleven gennemseet og Feilene mærkede, har Læreren dicteret Disciplene Latinen i sprogrigtig Form og derpaa gennemgaaet denne for dem under stadig Sammenligning med den Form, de selv havde givet deres Stile; den dicterede Latin have de derpaa lært udenad og fremsagt den nogle Dage senere med Dansken foran sig. Omtrent een Gang hver Uge mundtlig Stil. — VI Klasse. Cicero's 1ste philippiske og 4 catilinariske Taler, 2de Bog af Livius og 8de og 9de Bog af Virgils Æneide, de catilinariske Taler ere først blevene læste mod Slutningen af Aaret og ere da for en Deel behandlede som extemporal Læsning; Læreren har nemlig ikke som ellers gennemgaaet Lectien for Disciplene, men disse have selv skifteviis oversat uden Forberedelse og derefter havt det, de saaledes have faaet taget i een Time, for som Lectie til den næste Time. Sproglæren er blot bleven behandlet mundtlig, uden bestemt foresatte Lectier, efter den Anledning, Oversættelsen og Stilen har givet dertil. Af Stile er der skrevet to hver Uge, een hjemme og een paa Skolen, med samme Fremgangsmaade som i 5te Klasse, kun at hver Stil har været noget længere, Indholdet noget sværere men dog altid i fortællende Form, og den forudgaaende Gjennemgang mindre udførlig. Mundtlig Stil er anvendt omtrent een Gang

hver Maaned. Enkelte Stile med sammenhængende Indhold ere skrevne paa Skolen uden Ordbog. Ligeledes er der hjemme skrevet enkelte Versioner efter Henrichsens Opgaver. — VII Klasse. Horats's Breve 1ste Bog, Stykkerne af Lucret's i Madvig's Udvalg af latinske Digtere, Cicero's Cato maior og Lælius, Livius 5te Bog. Til extemporal Læsning eengang om Ugen er benyttet Curtius, Justinus, Svetonius og 10de Bogs 1ste Cap. af Quintilian. To Stile ugentlig, den ene hjemme, den anden paa Skolen, deels efter dicterede Opgaver deels efter Henrichsens Opgaver 3die Afdeling; ligeledes er i det Mindste een Version hver Maaned udarbejdet hjemme efter Sammes Opgaver fra Latin paa Dansk; et Par Gange er en Version skreven paa Skolen; een Time om Ugen er bleven anvendt med VII A. deels til mundtlig Stil deels i den sidste Tid af Aaret til en kort Fremstilling af den antike Kunsts Historie, samt Foreviisning og Forklaring af dertil hørende Billedværker. Under Forfatterlæsningen ere de til Forstaelse af Stederne hørende antiqvariske, mythologiske og litterairhistoriske Oplysninger meddeelte og henviist til de Haandbøger, som ere i Disciplenes Hænder.

Græst.

IV Klasse. Lunds Læsebog fra S. 8 til S. 24 med de tilsvarende danske Exempler. Af Tregders Formlære er læst det Vigtigste af Lydlæren og Boiningslæren. — V Klasse. Lunds Læsebog S. 25—27, 118—122; Xenophons Anabasis 2den Bog. Tregders Formlære er fortsat fra anden Konjugation; Verberne paa μ og de vigtigste uregelmæssige ere indøvede og det forhen læste repeteret og udfyldt. — VI Klasse. Homers Odyssee 17de Bog, Xenophons Anabasis 2den Bog; Tregders Form-

lære er repeteret og den episke Dialect medtagen. — VII Klasse. Af Tregders Anthologie: de homeriske Hymner, Elegierne, Epigrammerne og de meliske Digte; desuden er læst omtrent det Halve af Euripides's Medea, dog med Forbigaaelse af een Chorsang; Herodot 1ste Bog; de to første Bøger af Xenophons Anabasis; af Matthiä's griech. Lesebuch: Lucians Anacharsis. Madvigs Syntaxis er idelig benyttet under Læsningen af Forfatterne; med Hensyn til de fornødne mythologiske, antiqvariske og litterairhistoriske Oplysninger gjælder det Samme, som er bemærket ovenfor ved Latinen.

Hebraisk.

VII Klasse. Yngste Afdeling. Genesis I-IV; af Whittes Grammatik det Vigtigste af Formlæren. — Ældste Afdeling. De foreskrevne 40 Capitler af Genesis. Formlæren læst fuldstændig og repeteret.

Religion.

I Klasse. Balslevs Bibelhistorie det G. og N. Testament. Endeel Psalmer ere lærte udenad. — II Klasse. Balslevs Lærebog forfra til § 50. Hersleb's større Bibelhistorie forfra til Dommerne. Lidelseshistorien læst og forklaret efter Psalmebogen. Endeel Psalmer ere lærte udenad. — III Realklasse. Samme Lærebog fra Begyndelsen af den anden Troesartikel til Syndernes Forladelse i den tredie Troesartikel. Hersleb's Bibelhistorie fra Dommernes Periode til 7de Periode (Makkabæerne). Lidelseshistorien læst og forklaret. Psalmer. — III stud. Klasse. Samme Lærebog fra Begyndelsen af den anden Troesartikel til 5te Hovedstykke (Madverens Sacrament), Bibelhistorie m. m. ligesom III Realcl. — IV Realklasse.

Daugaards Lærebog Sacramenterne af 6te Cap., samt 7de Cap. Herslebs Bibelhistorie fra 2den Periode af N. T.s Historie til Jesu Fremtræden paa Tempelvielsesfesten i tredje Periode. Enkelte Afsnit af det N. T. læste og forklarede. Psalmer. — IV stud. Klasse. Disco den christelige Troesbekjendelse fra Begyndelsen til § 89. Herslebs Bibelhistorie: Jesu Liv fra 3die Periode til Enden. — V stud. Klasse. Kirks Religionslære 2den Deel (§ 146) til Læren om Kirken (§ 285). Herslebs Bibelhistorie: Apostlernes Historie, Udsigten over Skrifterne i det G. og N. T. samt den jødiske Historie fra Rigernes Deling til Enden. — VI Klasse. Kirks Religionslære 3die Deel (om Naademidlerne) samt 2den Deels første Afsnit (den første Troesartikel). Herslebs Bibelhistorie repeteret fra Josvas Død til Enden. — VII Klasse B. Gads Lærebog § 157 til Enden samt § 1—39. Matthæi Evangelium i Grundsproget. — VII Klasse A. Gads Lærebog repeteret fra § 54 til Enden. Lucas's Evangelium fra Cap. XX til Enden samt Brevet til Galaterne, begge Dele i Grundsproget.

Historie.

I Klasse. Kofods fragmentariske Historie (ved Ehrige) den gamle og Middelalderens Historie indtil Carl den Store. — II Klasse. Samme Bog fra Carl den Store til den franske Revolution. — III Realklasse. Af Kofods Verdenshistorie i Udtog: Danmarks, Norges og Sverrigs Historie samt Frankrigs Historie til 1589 (med endeel Forkortelser). — III stud. Klasse. Samme Bog: Frankrigs Historie indtil 1830. — IV Realklasse. Af samme Lærebog: Frankrigs Historie forfra til 1815, Spanien (med nogle Partier af Portugals og Nederlændenes

Historie), Italien og Tydskland, Alt ligeledes forfra til 1815. — IV stud. Klasse. Efter samme Lærebog læst af den gamle Historie de forasiatiske Rigers samt Grækenlands Historie, dernæst Englands og Spaniens (derunder indbefattet nogle Partier af Portugals og Nederlændenes Historie). — V Realklasse. Efter samme Lærebog læst den gamle Historie, dernæst repeteret de tre nordiske Rigers Historie. — V stud. Klasse. Efter samme Bog er af den gamle Historie Roms Historie læst; dernæst Tydslands (Ungarns), Preussens og nogle Hovedpartier af Italiens, især fra den senere Middelalder; fremdeles Ruslands Historie (med nogle Smaastykker af Polens). — VI Klasse. Efter samme Lærebog Sverrigs Historie og efter Allens Lærebog Fædrelandets (med Tilføielse af det Nødvendigste af Norges). Ved Repetitionen ere alle tre Landes Historie affnitsviis, saavidt muligt, gjennemgaaet under Et. — VII Klasse. Den gamle Historie og Middelalderen efter Thriges og Estrups Lærebøger.

Geographie.

I Klasse. Af Ingerslevs mindre Lærebog: Europa indtil Italien. — II Klasse. Af samme Lærebog Asien, Africa, America og Australien. — III Realklasse og III stud. Klasse. Welschovs Geographie: Europa indtil Kongeriget Belgien. — IV Realklasse. Europa fra Storbritannien til Enden. — IV stud. Klasse. Europa fra Belgien indtil Asien. — V Real- og V stud. Klasse. Asien, Africa, America og Australien. — VI Klasse. Repeteret hele Geographien.

Mathematik og Regning.

I Klasse. De 4 Regningsarter i benævnte og ubenævnte, med hele og brudne Tal. Megen Øvelse i Ho-

vedregning. — II Klasse. Brok og Broks Reguladetri tildeels efter Mundts Regnebog. Regen Dvelse i Hovedregning. Definitioner af Rumstørrelser og Affætning af lette geometriske Opgaver. — III Realclasse. Omvendt og sammensat Reguladetri, Delingsregning, Blandingsregning og Rentesregning efter Jensen's Regning III Affnit; Hovedregning; Regneopgave hjemme een Gang ugentlig. Steens' elementaire Arithmetik til § IV med tilsvarende Dvelse efter Steens' matematiske Opgaver for det indledende Cursus. Mundts Geometrie til 3die Capitel. Affætning af Maalestofke og af Planfigurer efter opgivne Maal, samt praktisk Dvelse i Beregning af disses Fladeindhold. — III stud. Klasse. Steens' elementaire Arithmetik og Dvelse efter Saumes' mathem. Opgaver for det indledende Cursus. Geometrisk Tegning som i 3die Realclasse. — IV Realclasse. Rente af Rente, Gevinst og Tab samt endeel Opgaver af Berelregning, efter Jensen's Regnebog III Affnit. Hovedregning og Hjemmearbejde een Gang om Ugen. Broagers' Arithmetik Art. 182—399; een skriftlig Opgave hjemme hver Uge. Mundts Geometrie Art. 212—358, 418—441 og 558—568. Affætning af plangeometriske Constructionsopgaver og begyndt paa Projectionstegning. — IV stud. Klasse. Steens' rene Mathematik (2den Udg.) I, 1—44 samt Hovedsætningerne om Potenser 75—85. Ramus's Geometrie I, 1—63. — V Realclasse. Geometriske og stereometriske Opgaver efter Jensen's Regnebog III Affnit, desuden endeel Opgaver til videre Dvelse, især af Meiers' praktiske Regnebog 2det Cursus; Hovedregning og Opgave hjemme een Gang om Ugen. Broagers' Arithmetik Art. 399—654 og 672—719. Mundts Geometrie Nr. 449—545, 552—627 og et Tillæg af nogle Sætninger, henhørende til Fi-

gurers Beregning og et Afsnit om geometriske Steder. Hver Uge een Times skriftlige Øvelser paa Skolen og to skriftlige Opgaver hjemme. Rumstørrelsers Projection paa to mod hinanden lodret stillede Planer. — V stud. Klasse. Steens rene Mathematik I, 55—66, 75—100 undtagen Binomialformlen. Ramus's Geometrie I, 60—71, 73—94, 97—98. — VI Klasse. Steens rene Mathematik I, 108, 110—114, 116—127, 135—147, 148—153 kun praktisk indøvet, 154—157. Repeteret I, 1—44. Ramus's Geometrie I, 109—110; 112; 115, V—VI; 117—121 III; 121 VII — 127. Repeteret I, 64—98. Gen skriftlig Opgave hjemme om Ugen. — VII Klasse B. Steens rene Mathematik II, 1—6, 12—22, 38—43, 47—51; III, 1—4, 13—17, 19—26. Ramus's Geometrie II, 1—16, 18—27, 30—49; Sammes Trigonometri I, 1—7, 9—15 med nogle Udelabelser. Gen skriftlig Opgave hjemme om Ugen. — VII Klasse A. Ramus's Geometrie II, 30—75, 86—88. Efter Sammes Trigonometrie de sphæriske Grundformler. Repeteret omtrent det hele matematiske Kursus, nemlig Steens rene Mathematik, Ramus's Plangeometrie, Stereometrie og Trigonometrie. Nogle Timer anvendte til Øvelse i Opgavers Løsning og 2 Opgaver om Ugen ere skriftligt besvarede hjemme.

Naturhistorie.

I Klasse. Patteddyrene og Fuglene efter Lütken's mindre Lærebog. — II Klasse. Krybdyr, Fiske, Leddyr og Bløddyr efter samme Bog. Blomstens Dele og Hovedformer mundtlig indøvede. — III Realklasse og III stud. Klasse. Mantel læren efter Dreiers og Bramsens kortedatte Lærebog i Zoologie og Botanik. — IV Realklasse. Mennesket, Patteddyrene og Indledningen til Fuglene efter

Lütken's „Dyreriget,“ 2den Udg. — IV stud. Klasse. Mennesket, Patteddyrene og Fuglene til Hønsfuglene efter samme Bog. — V Realclasse. Mennesket, Patteddyrene, Fuglene og Blødddyrene efter Dreier og Bramsen. — V stud. Klasse. Fuglene fra Hønsfuglene, Krybdyr, Fiske og Bløddyr efter Lütken's „Dyreriget“, 1ste Udg. — VI Klasse. Straaleddyrene og Leddyrene efter samme Bog. Mantel læren efter Dreier og Bramsen.

Naturlære.

V Realclasse. Holtens Physik til Art. 202. — VII Klasse B. Drsted's mechaniske Physik til Art. 206. Müllers chemiske Physik til Meteorologien. — VII Klasse A. Drsted's mechaniske Physik Art. 206 til Enden med nogle Udeladelser. Efter Müllers chemiske Physik Meteorologien. Repeteret det hele Curfus.

Trihaandstegning.

I Klasse. I Skoleaarets Begyndelse har Classen tegnet rette og krumme Linier og Sammensætninger deraf efter Læreren's Fortegning med Kridt paa Tabellen; senere tegnet efter første Halvdeel af Hetsch's Dvelfestavler. — II Klasse. Tegning efter Hetsch's Dvelfestavler; Enkelte have begyndt at tegne efter Gibsbaserelieffer. — III Realclasse og III stud. Klasse. Tegning efter Gibsbaserelieffer. — IV Realclasse har i Skoleaarets Begyndelse tegnet efter Gibsbaserelieffer, senere efter fritstaaende Gjenstande. — V Realclasse. Tegning efter fritstaaende Gjenstande; Enkelte have en Deel af Skoleaaret tegnet efter Gibsbaserelieffer.

---

4. Disciplene.

Smob Slutningen af forrige Skoleaar var Disciplenes Antal 160, hvoraf fem dimitteredes til Universitetet, ti forlode Skolen efter at have bestaaet i Afgangsexamen for Realelever, og desuden ni udmeldtes inden det nye Skoleaars Begyndelse. Efter Indlemmelsesproben optoges i August f. A. ni og tredive og senere endnu tre, saa at det største Antal iaar har været 178, af hvilke i Løbet af Aaret hidtil (Beg. af Juni) er udtraadt tolv, nemlig een af V stud., fem af V R., tre af IV R., een af III R., een af II og een af I Klasse. Skolen frekventeres altsaa for nærværende Tid af 166 Disciple, fordeelte paa 10 Classer i efterfølgende Orden. (De, hvis fuldstændige Navne ere angivne, ere de sidst indkomne):

VII Klasse A. 1. N. Pedersen (Marstlev). 2. N. Pedersen (Holmdrup). 3. J. P. Brandt. 4. F. B. Treschow. 5. Th. S. Thorning. 6. J. P. L. J. H. N. Sid. 7. L. Th. Engelstoft. 8. S. C. Chr. Lassen. 9. M. G. J. B. Krag. 10. Chr. N. Treschow. VII B.: 11. N. P. Jørgensen. 12. C. J. L. Maar. 13. G. D. Storch. 14. N. G. Møller. 15. G. Wied. 16. D. Chr. G. Schroll. 17. N. Hofman (Bang). 18. A. v. d. Pahlen Vilhjelms.

VI Klasse: 1. G. B. H. Mølmark. 2. J. H. Andresen. 3. D. Chr. Bang. 4. Thorv. D. Hald. 5. B. A. F. Hansen. 6. S. Chr. N. Pade. 7. N. B. Aagaard. 8. J. B. Salhov. 9. J. L. M. Lund. 10. N. F. Dreyer. 11. H. F. Nissen. 12. N. G. Hofman (Bang). 13. F. D. Th. Engelstoft. 14. P. K. Ancher Wulff. 15. G. A. Graae. 16. N. B. Brorson.

V stud. Klasse: 1. Chr. A. Hansen. 2. J. J. Per-

tersen. 3. N. Th. Hasselager. 4. Chr. G. A. Scholler. 5. G. A. Feilberg. 6. B. F. N. Bille. 7. G. B. J. Camradt. 8. G. A. Møller. 9. G. P. Stokkebye. 10. Niels Christian Katharius Worm (Pastor Worm i Sønderbø). 11. N. Chr. Jacobæus. 12. N. J. A. Stricker. 13. G. P. Winther. 14. F. B. F. Hillerup.

V Realclasse: 1. J. F. M. Leisner. 2. G. A. Schroll. 3. P. A. A. Bognsen. 4. N. Chr. Barfod. 5. J. P. Heilmann. 6. H. Langkilde. 7. J. G. Chr. Swendsen. 8. B. S. Brandt. 9. Chr. J. Havemann.

IV stud. Klasse: 1. H. F. A. Eggers. 2. A. K. Hasselager. 3. Martin Clarentius Gerh (Bagermester Gerh i Svendborg). 4. Emil Balthasar Lund (Hattemager Lund i Nyborg). 5. Sophus Severin Jespersen (Møller Jespersen i Dndløse). 6. G. Th. Meldal. 7. H. L. W. H. Bjerling. 8. P. G. Haugsted. 9. Otto Christian Ferdinand Windinge (Commandeersergeant Windinge ved 5te Inf. Bat.). 10. D. Chr. G. Krohn. 11. G. L. J. A. Sief. 12. P. G. Wesfel-Brown. 13. L. G. D. Silfverberg. 14. D. B. G. Lehmann. 15. Th. F. Winther. 16. Carl Wilhelm Rankau Guth (Capitain v. Guth, Regnskabsfører ved 5te Inf. Bat.). 17. J. L. Camrath.

IV Realclasse: 1. H. J. L. Sjørgensen. 2. A. Sach. 3. J. Chr. M. Hvenegaard. 4. Th. N. Weeke. 5. H. Chr. Møller. 6. A. S. Knudsen. 7. P. F. Langkilde. 8. G. N. G. B. Hansen. 9. J. G. J. Anderssen. 10. H. P. Hansen.

III stud. Klasse: 1. Peter Sophus Vilhjelm (Pastor Vilhjelm i Snøve paa Langeland). 2. H. B. Hansen. 3. J. H. Petersen. 4. A. G. Hansen. 5. M. G. Seedorff. 6. H. J. Truelsen. 7. B. A. Hey. 8. H.

Chr. S. Helweg. 9. B. D. Vade. 10. N. S. Steenbuch. 11. A. A. S. Forsberg. 12. Conrad Johan Martinus Krohn (Pastor Krohn i Vester-Nabbe). 13. S. B. S. Grønvald. 14. Chr. C. L. Enghoff. 15. Th. S. Lange. 16. G. C. Hald.

III Realclasse: 1. B. C. Dyhsen. 2. S. Stapel. 3. N. B. Møller. 4. P. Bencke. 5. S. Teisen. 6. S. C. Bille. 7. P. C. Hvenegaard. 8. P. Gilskov. 9. C. F. B. Hansen. 10. A. S. Duck. 11. Chr. Krarup. 12. D. B. B. Madsen. 13. S. C. Langhoff. 14. L. Chr. Løndahl. 15. S. Jacobsen. 16. Poul Theodor Edsberg (Pastor Edsberg i Lindelse). 17. F. C. Chr. Andersen.

II Fællesclasse: 1. P. K. S. Møller. 2. P. S. St. Niemann. 3. S. Chr. Brandt. 4. F. G. S. Knudsen. 5. Sophus Carl Andersen (Proprietair Andersen paa Søholt (Lolland)). 6. A. K. Sbsen. 7. S. M. Rasmussen. 8. F. F. Bjerling. 9. Mads Christian Madsen (Cancellieraad, Branddirecteur Madsen i Alsperup). 10. Andreas Balthasar Reumert (Distriktslæge Dr. med. Reumert i Odense). 11. S. C. Kruse. 12. Conrad Warberg (Kammerraad Warberg paa Gensomhed). 13. S. L. Christensen. 14. S. Aarestrup. 15. S. B. Langkilde. 16. S. Chr. Lund. 17. S. Harboe. 18. S. C. Chr. Wilken. 19. D. Petersen. 20. K. F. Petersen. 21. Andreas Frederik Christian Evers Kjær (Gaardsfæster Kjær i Ellestø). 22. A. Th. C. Lind.

I Fællesclasse: 1. David Esmann Hyldegaard (afd. Landoeconom Hyldegaard paa Nørregaard). 2. Julius Christian Adolph Døcker (Proprietair Døcker paa Ravndrupgaard). 3. Baldemar Emil Maar (Mægler Maar i Odense). 4. Bendt Koppel (Dyrlæge Kopp=

pel i Odense). 5. German Martin Frederik Lund (afd. Handelsfuldmægtig Lund paa Vandholm). 6. Johan Baldemar Faber (Kjøbmand Faber i Odense). 7. Alexander Nicolaus Paludan Seedorff (afd. Redacteur Seedorff i Odense). 8. Christian Julius Krüger (Kjøbmand Krüger i Kjørteminde). 9. Johannes Bang (Kjøbmand G. Bang i Odense). 10. Christian Alfred Crone (Skomagermester Crone i Odense). 11. Jacob Jacobsen (afd. Kjøbmand Jacobsen i Odense). 12. Theodor Matthias Hennings (Barbeer Hennings i Odense). 13. Carl Edvard Harboe (afd. Lieuten. i Søetaten Harboe). 14. Christian August Rammeskov (Kjøbmand Rammeskov i Odense). 15. Sophus Carl Christian Barnekow (Nitmester Toldinspecteur Barnekow i Kjørteminde). 16. Robert Gabriel Adolph Barnekow (den Foregaaendes Broder). 17. Carl Frederik Rasmussen (Sernstøber Rasmussen i Odense). 18. Frederik Carl Christian Jensen (Vinhandler B. Jensen i Odense). 19. Odin Aarestrup (afd. Stiftsphysikus Aarestrup i Odense). 20. August Edvard Edsberg (Broder til Nr. 16 i III Realcl.). 21. Adam Ludvig Emil Clement (Forpagter Clement paa Brendegaarden). 22. Lorenz Trojel Fribert (Apotheker Fribert i Kjørteminde). 23. Christian Andersen (Gaardmand Anders Hansen i Veile, Allested Sogn). 24. Johan Frederik Wilhelm Schlegel (Statsraad Schlegel i Odense). 25. Georg Holger August Stricker (Justitsraad Byfoged Stricker i Faaborg). 26. Andreas Sophus Theodor Larsen (Gjæstgiver Larsen i Odense). 27. Harald Ferdinand Duck (Skreddermester Duck i Odense).

---

5. Stipendier og Legater.

Ved Ministeriets Resolution af 6te October f. A. ere Beneficierne i Skoleaaret 18⁵⁹/₆₀ fordeelte saaledes:

1. Høieste Stipendium 50 Rdl.: N. Pedersen (Marslev), J. P. Brandt, L. J. Thorning, S. C. C. Lassen, N. P. Jørgensen, G. D. Storch, S. C. N. Pade.

2. Mellemste Stipendium 35 Rdl.: N. F. Dreher, N. B. Nagaard, G. F. Nissen, G. B. Hanssen, G. J. Truelsen.

3. Laveste Stipendium 20 Rdl.: C. J. L. Maar, D. C. C. Schroll, B. A. F. Hansen, J. B. Salchow, B. F. N. Bille, A. Th. Hasselager, C. U. Hansen, A. K. Hasselager, G. F. A. Eggens, M. C. Seedorff.

Alle disse Stipendier ere blevne oplagte.

4. Fri Underviisning: M. G. J. B. Krag, N. Hofman (Bang), D. C. Bang, J. H. Andresen, C. A. Møller, G. P. Winther, J. F. M. Leisner, J. C. C. Swendsen, C. J. Havemann, P. C. Haugsted, G. L. B. G. Bjerling, L. C. D. Silfverberg, D. C. F. Windinge, A. Sachs, G. J. Lerche Jørgensen, A. S. Knudsen, A. G. Hansen, B. D. Pade, A. A. G. Forsberg, C. C. L. Enghoff, P. Wendt, P. K. J. Møller, P. J. S. Niemann, G. L. Christensen, A. Th. C. Lind, J. C. Lund, G. Narestrup, J. C. C. Wilken; endvidere som extraordinaire Gratister: J. P. J. L. G. N. Sief og L. J. A. Sief.

De to Skolen tillagte Portioner af det Moltkeske Legat, hver paa 40 Rdl. oppebæres af Disciplene J. F. Krarup og B. A. F. Hansen. Da den første af disse er

afgaaet ved Dimission, er den ledig blevne Portion af Legatets Ephorus tillagt H. L. W. H. Bjerling.

Det Baggerfke Præmielegat tildeeldes ved Censuren efter Hovedexamen Disciplene N. P. Sjørgensen og L. Th. Trojel begge af VI Cl., S. H. Andresen af V stud. og A. Th. Hasselager af IV stud. Klasse.

Det større Baggerfke Legat for Dimisfi tildeeldes Dimittenderne H. Ch. Hansen og L. P. M. Chr. Wittrup. Af Frøken Ernsts Legat for Dimisfi bleve de to større Portioner (hver 86 Rdl.) tillagte S. F. Krarup og H. S. Chr. S. Dreher. Endvidere erholdt af samme Legats Beholdning stud. juris D. Pingel (dimitteret 1853), stud. med. F. L. Gleerup (dim. 1857), stud. theol. Chr. Storch og stud. polytechn. S. Th. Gleerup (dim. 1858) en extraordinair Understøttelse af 50 Rdl. hver.

---

6. Udtog af Skoleus Regnskab for Finantsaaret 1859-60.

Indtægt.

	Rd.	Ør.
1. Renter af Skoleus Capitaler	1323	35
2. Tordebogsiudtagter i Korn og Penge:		
A. Bøndergods	926 Rd. 79 $\frac{1}{2}$ ø.	
B. Tiender	6993 — 42 $\frac{1}{2}$ —	
C. Jordskylidspenge	26 — 32 —	
	7946 Rd. 58 ø.	
hvoraf i forrige Mars Regnskab optaget som Forudbetaling	2814 — 49 —	
	5132 Rd. 9 ø.	
Indtagter, henhørende til næste Finantsaar, men optagne her som Forudbetaling	3387 — 80 —	
	8519	89
3. Indtagter af Kirker og Præsteskald	752	24 $\frac{1}{2}$
4. Skolecontingenter	3906	25
5. Forskjellige extraordinaire og ubestemte Indtagter:		
a) Renter af Muhles Legat	13	94
b) Beholdningen efter Regnskabet 18 ⁵⁸ / ₅₉	2144	41 $\frac{3}{4}$
c) Indkomne Restancer	104	84
d) Afdrag paa Gageforsikud	124	24
e) Tilskud fra den almindelige Skolefond	8000	—
f) Indeholdte Præmier til Livrente og Forsørgelsesanstalten af 1842	304	71
	Summa Indtægt 25,194	7 $\frac{1}{4}$
	Udgift 21,887	50 $\frac{1}{2}$
	Beholdning 3306	52 $\frac{1}{2}$

Udgiøt.

	Rd.	Sk.
1. Gager til faste Lærere med Tillæg . . .	15,049	16
2. Betaling til Timelærere	1330	60
3. Godtgjørelse til faste Lærere for Extratimer	539	40
4. Pensioner og Wartpenge	608	32
5. Regnskabsføringen	470	—
6. Skatter og Afgifter :		
A. Skatter	727	43 $\frac{1}{2}$
B. Afgifter	24	79 $\frac{1}{2}$
7. Til Skolens Bibliothek og videnskabelige Samlinger	340	69
8. Bygningernes Vedligeholdelse	270	20
9. Inventariets Vedligeholdelse	140	62
10. Belysningsforbrødenheder	97	80
11. Brændselsforbrødenheder	394	32
12. Forskjellige løbende og tilfældige Udgifter :		
A. Skoleopvartning	188	—
B. Reengjøring	65	42
C. Porto, Protokoller og Skrivematerial.	161	3
D. Programmer og Skolehøitideligheder	282	48
E. Andre Udgifter	10	—
13. Extraordinaire Udgifter :		
A. Indsendte Præmier til Livrente og Forsørgelsesanstalten af 1842 . . .	304	71
B. Udestaaende Restancer	882	32 $\frac{1}{2}$
	<hr/>	
	Summa Udgift	21,887 50 $\frac{1}{2}$

7. Forøgelse af Underviisningsapparater.

I dette Skoleaar har den naturhistoriske Samling ikke ved Kjøb faaet nogen Forøgelse. Discipel N. P. Sjørgensen af VII Cl. har stienket en velordnet Samling af Coleoptera, som supplerer Skolens ældre Samling, og enkelte andre Disciple have meddeelt adskillige Sager, hvoriblandt et Cranium af en Græbling.

---

8. Bibliotheket.

I nedenstaaende Fortegnelse over Bibliothekets Tilvæxt ere de fra Cultusministeriet sendte Skrifter betegnede med †, Privates Gaver med *. Løbenummerne henvide til de tilsvarende Rubriker i den 1859 udkomne Hovedfortegnelse. Tidsskrifterne ere anførte med den fulde løbende Aargang.

I. Literaturhistorie.

1. * Hase, K., Das geistliche Schauspiel. Geschichtliche Uebersicht. Lpz. 1858.
6. Danst Bogfortegnelse udg. af G. C. C. Gad. 1859 Nr. 3—10. 1860. Kbh.
- * Petersen, N. M., Bidrag til den danske Litteraturs Historie. V (1750—1800) 1. Afd. Kbh. 1860.
- 6.b. Kraft, J. C., Norst Forfatter-Lexicon 1814—56. Udg. af G. C. U. Lange. 4. H. Christn. 1859.
12. Archiv f. das Studium der neueren Sprachen u. Literaturen. Hrsg. v. L. Herrig. 25. Bs. 3. H. — 28. B. Brunsch. 1859—60.

Repertorium, Leipziger, der deutschen u. ausländ. Literatur. Hrsg. v. E. G. Gersdorf. 17. Jahrg. 1859 VIII-XXIV, 18. Jahrg. 1860. Lpz.

II. Encyclopædiske og blandede Skrifter.

13. Nordisk Conversationslexicon. 23—30. H. Kbh. 1859—60.
 15. a. * Engelstoft's L., Skrifter, Udvælg af. 1. B. Kbh. 1859.
 † Oversigt over d. kgl. dsk. Vidensk. Selskabs Forhandlinger og dets Medlemmers Arbejder 1858 Nr. 7—8 og 1859 Nr. 1—2. Af G. Forchhammer. Kbh.
 15. b. Dansk Maanedsskrift. 2. Række. Red. og udg. af M. G. G. Steenstrup. 1859, 2. B.; 1860. Kbh.
 Illustreret Tidende. Kbh. 1859—60. Fol.
 Nordisk Universitets-Tidskrift. 4. Aarg. 4 H., 5. Aarg. Kbh., Lund, Christn., Upsala 1859—60.
 Ugentlige Blade. Udg. af S. Herbj. Nr. 35—65. Kbh. 1859. 4.

III. Sprog og Nationalliteratur.

31. † Holfeldt, M. K., Schematisk Fremstilling af Sætningslæren i det latinske Sprog. Prg. Christn. Niss. 1858.
 35. † Aristoteles, Den Nikomacheiske Ethik, 8—9. Bog., ovs. med Anm. af E. Bojesen. Prg. Sorø 1859.
 Herodotos. Erkl. v. H. Stein. 3. Bd. (5—6. Buch). Brl. 1859.
 Platonis opera omnia. Rec. et illustr. G. Stallbaum. V. X. Sect. 1. Gothæ et Erf. 1859.
 — — Philebos ovs. og oplyst af C. I. Heise. Udg. af F. C. Sibbern. Kbh. 1859.
 Sophokles.
 † Kolster, W. H., Carminum Antigones ad supplicium abducendae interpretatio. Prg. Meldorf 1859. 4.
 Xenophons Anabasis. Zum Schulgebrauch hrsg. v. K. Matthiä. 2. Aufl. Quedlinburg 1859.

38. Ciceros ausgewählte Reden. Erkl. v. K. Halm. 1—6. Bd. Brl. 1856—60.
- Horatius.
- † Thor Straten, Ad Horatii odarum chronologiam capituli 1. pars 1. Prg. Glückst. 1859. 4.
- Livi, T., ab urbe condita libri. Erkl. v. W. Weissenborn. 7. Bd. (31—34. Buch). Brl. 1860.
- † Terentsees Lyffspil. Dvs. af H. K. Whitte. Hecyra. Prg. Rand. 1859.
42. * Samfund, det philol. hist., Udsigt over dets Virksomhed i A. 1858—59. 5. Aarg. Tidsskrift for Philologi og Pædagogik. 1. Aarg. Kbh. 1859—60.
47. † Lund, G., To Stykker af det oldnordiske Sprogs Ordfoiningslære. Prg. Nykjbg. 1859.
49. Holst, H. P., Dansk Rettskrivningsordbog. 5—6. Lrv. Kbh. 1859—60.
- Levin, J., Til Kritiken af det Synonyme i Dansk. Kbh. 1860.
- Molbeck, C., Dansk Ordbog. 2. Udg. 10. H. (Slutning) Kbh. 1859.
50. Selmer, H. P., Om de i det dsk. Sprog forekommende fremmede ord samt tyskagtigheder, andre ufuldkommenheder m. m. 1—3. h. Kbh. 1860.
51. Brandt, C. J., Ældre danske Digtere. Et Udvalg. 1. H. Hr. Michael: Stabelsen og Synbefaldet. Kbh. 1860.
51. Grundtvig, Sv., Danmarks gamle Folkeviser. 1—2 D., 3. Ds. 1. H. Kbh. 1853—58.
- , Gamle danske Minder i Folkemunde. Kbh. 1854. Ny Saml. Kbh. 1857.
52. * Alfsof. Tragedie med Chor. Af Forf. til „Et Ungdomslied“. Kbh. 1859.
- * Etlar, Carit, Naar Solen gaar ned. Drama. Kbh. 1859.
- * Grundtvig, N. F. S., Paaskelilien. Kbh. 1859.
- Herb, H., Dramat. Bærler. 14. B. Kbh. 1860.
- * Hoftrup, C., Gjenbeerne. 2. Dpl. Kbh. 1852.
- * —, En Spurv i Trancdands. Kbh. 1852.

- * (Scharling, G.) Moderne Christendom. Kbh. 1859.
 Winther's, Chr., samlede Digtninger. 1—6. B. Kbh. 1860.
51. b. * Bjørnson, B., Arne. Bergen 1858.
 , * Kirkekirken i Nidaros. Digtning. Christn. 1859.
 * L., J., Besle Kari eller de Foraldreløse. Christn. 1858.
 * Welhaven, J. S., Skildringer. Christn. 1860.
 * Bergeland, H., Udvalgte Skrifter. Christn. 1859.
54. † Fibiger, J., To Skoletaler. Prg. Hadersl. 1859.
54. b. Knudsen, Nogle Ord ved Examina og ved Disciples Død.
 Prg. Stavanger 1858.
55. Hammerich, M., Svenske Læsestykker med Oplysninger
 om Sprog og Literatur. Kbh. 1859. (7 Explr.)
56. * Åslund, D., Taflor och berättelser från Norrland. 1.
 D. Medelpad. Hernösand 1857.
 * Börjesson, J., Ur Carl XII:s ungdom. Ett äfventyr.
 Stockh. (1859).
 * Gumälius, G. W., Engelbrekt. Örebro 1858.
 * Thomasson, P., En arbetares lefnadsöden eller slaf-
 livfvet i Sverige. Göteborg 1859.
57. Grimm, J. u. W., Deutsches Wörterbuch. 2. Bs. 7.
 Lfr.; 3. Bs. 2—3. Lfr. Lpz. 1859.
59. * Fibiger, D., Materialier til tydske Stile. Kbh. 1860.
62. * Mehern, G. v., Heinrich v. Schwerin. Schauspiel.
 Brl. 1858.
66. † Løffe, J., Berberne i Engelsk, schematisk ordnede og ind-
 deelte. Prg. Lillehammer 1858.
67. Byron.
 † Struve, Bemerkungen zu Byrons Childe Harold. Prg.
 Kiel 1859. 4.
 * Judith, Fragment af et fornengelsk qvæde. Med svensk
 öfvers. och glossarium af L. G. Nilsson. Kbh.
 1858.
72. * Hugo, V., La légende des siècles. 1. serie. Les pe-
 tites épopées. T. 1—2. Brux. 1859.

IV. Theologi.

80. Dommerne.
 † Rördam, Th. Sk., Libri iudicum et Ruth sec. vers. Syr. hexaplarem ex codice musei Britan. nunc primum edini, Græce translati notisque illustrati. Cum disert. gramm. Havn. 1859. 4.
81. Buttman, A., Grammatik des neutestamentlichen Sprachgebrauchs. Brl. 1859.
84. Judæa capta oder die Zerstörung Jerusalems. A. d. Engl. Mit einer Einleit. v. W. Hoffmann. Stuttg. 1858.
87. * Kofod-Hansen, Nyt Gammelt. Breve over Tertullian fra xu til ux. Hadersl. 1859.
88. * Gude, Irvingianismens Betydning i vor Tid. Kbh. 1859.
 * Sahn, C. U., Die große Erweckung in den vereinigten Staaten von Amerika. Basel 1859.
93. * Wahl, S., Er det Guds Willie, at Christendommen i bore Dage skal udbredes blandt Hedningerne, og hvorledes kan dette skee paa den bedste Maade? Kbh. 1859.
101. * Clausen, H. N., Det evang. Kirkelivs Nutid og Fremtid. 12 Foredrag. Kbh. 1859.

V. Philosophi.

103. * Dahl, F. C. B., Om Naturbegrebets Grundmomentær. Et philos. Forsøg. Kbh. 1859.

VII. Pædagogik.

105. Archiv, Pädagogisches. Hrsg. v. B. Langbein. 1. Jahrg. 1859 Nr. 5—10, 2. Jahrg. 1860. Stettin. Gjemmet og Skolen. Udg. af H. Schneekloth. 2—3. H. Kbh. 1859—60.
106. Zeitschrift f. das Gymnasialwesen, hrsg. v. J. Mützell. 1859 April-Decb., 1860. Brl.

107. † Scharling, P. J. C., Nogle Ord om Religionsunderv. i de lærde Skolers øverste Klasser. Prg. Horsens 1859.
108. * Krarup, C., Nogle Misligheder ved Prof. N. Nielsens philof. Underv. Kbh. (1859).
* S. . . . ., Bemærkninger i Anl. af C. Krarups Belysning af N. Nielsens phil. Underv. Kbh. 1859.
109. † Hammerich, M., Nogle praktiske Spørgsmaal i Sprogstriden. Prg. Brgdsk. p. Chrh. 1859.
† Lucht, Ueber Schulausgaben der Classifier, insbesøndere des Cæsar. Prg. Rendsb. 1859. 4.
112. Høyer, K., Nogle Bemærkn. om Chemien som Skolefag tilligemed en Beskriv. af Veile Amtskoles Laboratorium. Kbh. 1859.
† Ronneberg, C. N., Naturhistoriens Formaal, Omfang og Behandling i vore kombinerede Skoler. Prg. Lillehammer 1858.
114. Voigt, J. A., Mittheilungen über das Unterrichtswesen Englands u. Schottlands. Halle 1857 (1860).
116. † Programmer til Examen 1859 fra de lærde Skoler og høiere Realskoler i Aalborg, Aarhus, Frederiksborg, Helsingør, Herlufsholm, Horsens, Kjøbenhavn (Metropolitanskolen, Borgerdydsk. i Kbh., Borgerdydsk. p. Chrh., v. Westens Institut, Latin- og Realsk. i St. Kongensgade), Nykjøbing, Odense, Randers, Ribe, Roskilde, Rønne, Slagelse, Sorø, * Thisted, Viborg.
Kjøbenhavns Universitet. —
† Forelæsningskatalog 1859, 2.
† Liste over Afgangsex. ved de lærde Skoler og Afgangsex. ved Univ. 1859.
Odense Kathedralskole. — † Henriksen, Bidrag til Skolens Hist. 5. H. Prg. 1859.
117. † Programmer til Examen 1859 fra de lærde Skoler i Flensborg, Haderslev, Schlesvig.
118. † Programmer til Ex. 1859 fra de lærde Skoler og høiere

Realskoler i Altona, Glückstadt, Kiel, Meldorf, Pløn, Rendsburg, Røgeburg.

119. † Programmer til Gy. 1858 fra de lærde Skoler og Realskoler i Christiania (Kathedralskolen, Nissens Latin- og Realsk., Borger- og Realskolen), Lillehammer, Skien, Stavanger, Throndhjem.
- † Bibe, F. L., Statistiske Efterretninger om Christn. Kathedralskole 18⁴⁸/₄₉—18⁵²/₅₃. Prg. 1858.
- † (Gedde og Nissen). Om Underv. i Modersmaalet (og Tydsk) i Fællesafdelingen. Prg. Christn. Niss. 1858.

VIII. Lovkyndighed.

122. Love og Anordninger m. m. f. A. 1859. Saml. og udg. af T. Algreen-Ussing. Kbh. 1860. Hovedregister til Samlingen 1850—59. Kbh. 1860.
- Rgt. Reskripter og Resolutioner m. m. f. A. 1853 saml. og udg. af T. Algreen-Ussing. Nyeste Række. Kbh. 1859.

IX. Politik og Statsøkonomi.

127. * Gad, M., Om alm. Velstands Natur og Aarsager. Kbh. 1859.
128. * Nathanson, M. L., Hist. Fremstilling af Foderne's Forhold og Stilling i Danmark, navnlig Kbh. Kbh. 1860.

X. Historie og Geographi.

131. Almanak, Universitetets lille, f. A. 1851—60.
141. † Horn, De quinque judiciis, in quibus aetate X oratorum Athenis de caede judicabatur. Prg. Ploen 1859. 4.
142. † Zander, C. L. G., Andeutungen zur Gesch. des Röm. Kriegswesens. 5. Forts. Prg. Røgeb. 1859. 4.

143. * Schlözer, K. v., Friedrich der Große u. Katharina die Zweite. Brl. 1859.
 † Schmith, H., De burgundiske Riger. En hist. Sammenstilling. Prg. Aalb. 1859.
144. † Ansjær, G., Geogr.-statistisk Haandbog. 2. Bds. 5—12. H. Kbh. 1859—60.
 Erslev, G., Jordfloden og Menneſket. 1—36. H. Kbh. 1859—60.
 * Löffler, E., Den skandinav. Halvø. Kbh. 1860.
 Petermann, A., Mittheilungen über neue Erforschungen auf dem Gesamtgebiete der Geogr. 1859, V—XII mit Ergänzungsheft. 1860. Gotha. 4.
146. * Arbo, M., Tourist=Skizzer fra endeel af Norges mærkeligste Egne. Christn. 1859.
 Barth's, G., Reiser i Nord- og Mellem-Afrika. 1—18. H. Kbh. 1859—60.
 * Caird, J., Paa Stepperne. Reiseskildringer fra Canada og de forenede Stater. Dvs. Kbh. 1859.
 * Humboldt's, M. v., Reise in die Aequinoctialgegenden des neuen Continents. Bearb. v. G. Hauf. 1. B. Stuttg. 1859.
 * Kohl, J. M., Kitschi Gami oder Erzählungen vom Oberrn See. 1—2. B. Bremen 1859.
 Petersen, C., Den sidste Franklin=Expedition med „Fox“, Capt. „M. Clinton“. 1—2. H. Kbh. 1860.
 * Poujade, E., Chrétiens et Turcs. Scènes et souvenirs de la vie en Orient. Paris 1859.
 * Vogel's, G., Reisen in Central-Afrika. Nach den Originalquellen bearb. v. G. Wagner. Lpz. 1860.
147. † Aarsberetninger fra d. kgl. Geheimearchiv. Udg. af C. F. Wegener. 2. Bs. 4. H. Kbh. 1859. 4.
167. † Sundrup, F. C., Biogr. Efterretn. om dem, der ved Kbh's. Univ. have erholdt de høieste akad. Værdigheder. 3. H. Prg. Kskld. 1859.
 † Statistisk Bureau, Meddelelser. 5. Sml. Kbh. 1859.
 † Statistisk Tabelværk. Ny Række. 18. B. Kbh. 1858.

169. Trap, S. P., Statistisk-topogr. Beskr. af Konger. Danmark. 10—11. H. Kbh. 1859.
- Grundtegninger, Kort og Udsnit m. m. udg. som Bilag til stat. topogr. Beskr. af Konger. Danmark. 3—11. H. Kbh. 1859—60.
170. * Samlinger til Thyens Hist. og Topographie, udg. af Thyens Stifts liter. Selskab. 2. H.. Dds. 1860.
- † Zimmermann, J., Tale holdt i Ribe Domkirke 1644. Lat. Text og Dst. Dvers. udg. af S. F. Kinch. Brg. Ribe 1859.
173. * Winther, N., Færøernes Historie. 3. H. Kbh. 1858.
180. * Schumacher, A., Geschichte der Thronsetzung u. des Todes Peter III. Hrsg. v. J. Schumacher Hamb. 1858.
187. * Thomsen, Gr., Limburgs Forbundsforhold og Forbundscontingent. Kbh. 1859.
200. b. * Guizot, M., Mémoires pour servir à l'hist. de mon temps. T. 1—2. Paris et Lpz. 1858—59.
204. * About, E., La question Romaine. Brux. 1859.
- * Mundt, Th., Rom u. Pius IX (Italienische Zustände. 2. Th.). Brl. 1859.
216. Biographiskt lexicon öfver namnkunniga svenska män. 23. Bs. 1—3. H. Örebro 1856. Ny följd. 1—2. B. Örebro 1857—59.
217. * Garibaldi. En biogr. Skildring öf. fra Lyds af H. Sædring. Kbh. 1859.
219. * Geijers, E. G., föreläsningar öfver människans historia. Utg. af S. Ribbing. Stockh. 1856.
221. * Hansen, G. P., Griestiske Sagen u. Erzählungen. Altona 1858.
224. Lübke, W., Grundriss der Kunstgeschichte. 1. Lfr. Stuttg. 1860.
- * Rosengarten, A., Die architektonischen Stylarten. Brnschw. 1857.

XI. Mathematisk.

230. Tidsskrift, Mathematisk, udg. af H. C. F. C. Schjellerup og Cam. Tychsen. 1859 Nr. 2—12. 1860 (udg. af C. Tychsen). Kbh.
Zeitschrift für Math. u. Physik, hrsg. v. O. Schlömilch, B. Witzschel (E. Kahl) u. M. Cantor. 4. Jahrg. 1859, 3—6. H.; 5. Jahrg. 1860. Lpz.
231. Matzka, W., Versuch einer richtigen Lehre von der Realität der vorgeblich imaginären Grössen der Algebra. Prag 1850. 4.
238. † Scharenberg, S. S., Die Anwendung beliebig vieler Coordinaten in der analytischen Geometrie. Prag. Altona 1859. 4. *

XII. Naturvidenskab.

242. Aus der Natur. Die neuesten Entdeckungen auf dem Gebiete der Naturwissenschaften. 12. Lpz. 1859.
Tidsskrift for popul. Fremstillinger af Naturvidenskabene, udg. af C. Fogh, Chr. Lütken og Chr. Vaupell. 2. Række. 1. Bs. 3—6. H. 2. B. Kbh. 1859—60.
243. Fortschritte der Physik, Die, dargestellt v. der physikal. Gesellschaft zu Berlin. 6—13. Jahrg. 1850—57. Brl. 1854—59.
250. Jahrbuch, Berliner astron., f. d. J. 1859—61, hrsg. v. J. F. Encke (u. Wolfers). Brl. 1856—58.
254. † Vaupell, Chr., Iagttagelser over Befrugtningen hos en Art af Slægten Oedogonium. Kbh. 1859.
255. Hoeven, J. van der, Handbuch der Zoologie. 1—2. B. Lpz. 1850—56.
* Eschudi, S., Dyrelivet i Alperne. 1. Bv.
256. * Schaff, S., Portraitparalleler til Beviis for Ligheden ml. Mennesket og Dyret. Kbh. 1859.
257. † Holst, E., Meddelelser om Koleraepidemien i Korsør i 1857. Kbh. 1859.

257. † Salomonsen, L. W., Urinsyreinfarcten hos Nyfødte.
Kbh. 1859.

XIII. Techniske og økonomiske Bidskaber.

258. Bakewell, F. G., Bort Aarhundredes mærkeligste Opfindelser. Udf. af J. S. Sørensen. Kbh. 1859.
-

De offentlige Examinier

i

Odense Cathedralsskole for Aaret 1860

foretages i følgende Orden:

A. A f g a n g s e x a m e n.

Løverdag	den 7	Juli Kl. 8.	VII Cl. A. Hebraisk.
Mandag	" 9	— 8.	VII Cl. A. Latin.
—	" "	— 8.	VI Cl. Naturhistorie.
—	" "	— 3.	VII Cl. A. Geometrie.
Tirsdag	" 10	— 8.	VII Cl. A. Religion.
—	" "	— 8.	VI Cl. Geographie.
—	" "	— 3.	VII Cl. A. Naturlære.
Onsdag	" 11	— 8.	VII Cl. A. Græsk.
—	" "	— 8.	VI Cl. Lydst.
—	" "	— 1.	VII Cl. A. Arithmetik.
Torsdag	" 12	— 8.	VII Cl. A. Historie.
—	" "	— 8.	VI Cl. Fransk.

B. Skolens Hovedexamen.

Løverdag den 23de Juni.

8—12. VII Cl. B. Versjon.

3—6. VI Cl. Latinsk Stil.

Mandag den 25de Juni.

8—12. VII Cl. B. Dansk Stil.

3—6. VII Cl. B. Arithmetisk Opgave.

Tirsdag den 26de Juni.

8—12. VII Cl. B. Latinsk Stil.

Fredag den 29de Juni.

3—6. VI Cl. Dansk Stiil.

Lørdag den 7de Juli.

8—12. V st. Cl. Mathematisk.

8—12. V og IV Realel. Fransk.

8—11. III st. Cl. Naturhistorie.

9—11. VII Cl. B. Hebraisk.

3—6. V Realel. Geometrisk Tegning.

3—7. IV st. Cl. Historie og Geographie.

3—6. III Realel. Lydsp.

3—6. II Cl. Fransk.

3—5. I Cl. Regning.

Mandag den 9de Juli.

8—12. V st. Cl. Dansk Stiil.

8—11. V, IV Realel, IV st. Dansk Stiil.

3—6. V, IV Realel. Engelsk Stiil.

3—6. III st. Cl. Dansk Stiil.

Tirsdag den 10de Juli.

8—11. VII Cl. B, V Realel. Geometrisk Opgave.

8—11. V, IV st. Cl. Latinsk Stiil.

11—1. II Cl. Regning.

3—6. V og IV Realel. Engelsk.

3—6. III Realel. Dansk Stiil.

Onsdag den 11te Juli.

8—11. V st., V R., IV st., IV Realel. Lydsp Stiil.

8—10. II, I Cl. Dansk Stiil.

10—12. III Realel. Dansk.

11—2. V Realel. Arithmetisk Opgave.

Torsdag den 12te Juli.

8—11. V st. Cl. Religion.

8—11. IV st. Cl. Græsk.

8—11. III st. Cl. Dansk.

11—1. V, IV Realel. Regning.

3—6. VII Cl. B. Historie.

3—6. III st. Cl. Arithmetik.

3—6. III Realel. Naturhistorie.

3—6. II Cl. Dansk.

Fredag den 13de Juli.

8—12. VII Cl. B, V Realel. Naturlære.

8—11. IV st. Cl. Fransk.

8—11. III Realel. Fransk.

8—12. I Cl. Dansk.

- 3—6. V fl. Cl. Naturhistorie.
 3—6. III fl. Cl. Latin.
 3—6. III Realsk. Religion.
 3—6. II Cl. Historie.
 4—7. IV Realsk. Mathematik.

Lørdag den 14de Juli.

- 8—12. VI Cl. Græsk.
 8—12. V fl. Cl. Historie og Geographie.
 8—12. IV fl. Cl. Religion.
 8—11. II Cl. Lydsk.
 11—1. III Realsk. Regning.
 3—6. VII Cl. B. Mathematik.
 3—6. V Realsk. Historie og Geographie.
 3—6. IV Realsk. Historie og Geographie.
 3—6. III fl. Cl. Religion.
 3—7. I Cl. Naturhistorie.

Mandag den 16de Juli.

- 8—12. VI Cl. Mathematik.
 8—11. V fl. Cl. Græsk.
 8—12. V, IV Realsk. Lydsk.
 8—12. IV fl. Cl. Latin.
 3—6. III fl. Cl. Historie og Geographie.
 3—6. III Realsk. Engelsk.
 3—6. II Cl. Naturhistorie.
 3—7. I Cl. Lydsk.

Tirsdag den 18de Juli.

- 8—12. VI Cl. Religion.
 8—11. V fl. Cl. Lydsk.
 8—12. V og IV Realsk. Naturhistorie.
 8—11. III fl. Cl. Fransk.
 8—12. II Cl. Religion.
 3—6. VII Cl. B. Latin.
 3—7. IV fl. Cl. Mathematik.
 3—7. III Realsk. Historie og Geographie.
 3—7. I Cl. Historie.

Torsdag den 19de Juli.

- 8—12. VI Cl. Latin.
 8—11. V fl. Cl. Fransk.
 8—11. V Realsk. Mathematik.
 8—11. IV Realsk. Religion.
 8—12. II Cl. Geographie.

- 3—5. VII Cl. B. Græsk.
 3—6. IV st. Cl. Naturhistorie.
 3—6. III st. Cl. Lydsp.
 3—7. III Realcl. Mathematik.
 3—7. I Cl. Religion.

Fredag den 20de Juli.

- 8—11. VII Cl. B. Religion.
 8—11. VI Cl. Historie.
 8—12. V st. Cl. Latin.
 8—11. IV st. Cl. Lydsp.
 8—12. I Cl. Geographie.

Tirsdagen den 17de Juli Kl. 8 foretages Indlemmelsesproven med dem, som ere anmeldte til Optagelse i Skolen.

Lørdagen den 21de Juli Kl. 10 Translocation og Bekjendtgjørelse af Afgangsexamens Udfald.

Disciplenes Fædre og Foresatte samt andre Skolens og Videnskabernes Belyndere indbyhdes herved til at bære disse Examiners med deres Nærberøelse.

Henrichsen.
